ЁШ ЛЕНИНЧИ

Ўзбекистон комсомол-ёшлари рўзномаси

1991 йил 18 июнь Сешанба

№ 92 (13.767).

Баҳоси: Обуначига — 6 тийин, Сотувда — 10 тийин

• АССАЛОМУ АЛАЙКУМ, АЗИЗ МУШТАРИЙ! • السلام عليكم، عزيز موشتری!

Инсонийлик—олий бурчимиз!

«ДЎСТЛИК ОЛИСНИ ЯҚИН ҚИЛАДИ»

— Ўрта Осиё жумҳуриятлари ёшларининг босқичма-босқич ўтказилаётган «Дўстлик» фестивалининг шиори ана шундай. Ушбу фестивалнинг навбатдаги босқичи Қирғизистон жумҳурияти Ўш вилоятининг Олой ноҳиясидаги «Ғулча» қишлоғида бўлди. Фестивалда қирғизистонлик ёшлардан ташқари қўшни Тожикистоннинг Мурғоб ва Жерға-тол ноҳияларининг ёшлари ҳамда Ўзбекистоннинг Андижон вилояти Ленин ва Жалолқудуқ ноҳиялари комсомол-ёшлари иштирок этдилар.

Баланд тоғлар қўйнидаги кўҳна «Ғулча» қишлоғидаги бу анжуманда ўзаро дўстлик ва биродарликни янада мустаҳкамлаш ҳақида суҳбатлар ва аҳдномалар бўлди.

Тожикистон жумҳурияти Мурғоб ноҳияси комсомол қўмитаси биринчи котиби А. Эгамбердиев фестивалга тўпланган ёшларнинг ўзаро аҳиллиги, ширин суҳбатларидан тўлқинланиб «орамиздаги мана шу дўстлик ва иноқликни янада мустаҳкамлаш ўзимизга боғлиқ. Келинглар, ҳамиша шундай дўст, биродар, оға бўлайлик» деди. Дарҳақиқат бу таклиф барча ёшларга маъқул бўлди.

— Дўстлик ришталарини маҳкам тутамиз, — дейди Ўш вилояти комсомол қўмитаси котиби Умариддин Есиддинов, — вилоятимиз ёшларининг истаклари ана шундай. Яқинда сизларни Лайлак ноҳиямизда ўтказиладиган яна бир ажойиб учрашувга таклиф этамиз. Ўйлайманки бу ҳам барча жумҳурият ёшларига маъқул бўлади.

Ғоят қизиқарли ва мазмундор ўтган тадбир сўнггида навбатдаги тўртинчи фестиваль ўтказиш жойи ҳам келишиб олинди. У Андижон вилоятининг Жалолқудуқ ноҳиясида ўтади.

А. АЗИМОВА,
Жалолқудуқ ноҳияси.

Суратда: фестиваль қатнашчилари.

Сурат муаллифи: О. КОМИЛОВ.

ҲАМЮРТЛАР УЧРАШУВИ

Юртдошлик тушунчаси тобора бойимоқда. Янги мазмун касб этмоқда. Ва биз энди хоразмликлар билан хоразмликлар, самарқандликлар билан самарқандликлар йиғинига хавфсирамай, балки хайрихоҳлик билан қарайдиган, катта бир халқнинг муайян бир бўғини чақчақлашгани ва дардлашгани, қутлашгани ва маслаҳатлашгани йиғилганини тушунадиган бўлиб қолдик. Энг муҳими, энди бу йиғин талабалардан эмас, талабалар туғилиб-ўсган қишлоқлар, ноҳиялар ва вилоятларнинг кўпни кўрган, кўпга бош бўлган кексалари ва лавозимдор кишилари ташаббуси билан амалга оширилаётир.

Худди шундай мулоқотлардан бири куни кеча Тошкент давлат иқтисодиёт дорилфунунида бўлиб ўтди: қашқадарёликлар... қашқадарёликлар билан учрашдилар.

Гап албатта, турмушимизга бозор муносабатлари кириб келиши билан юзага қалқиб чиққан муаммолар атрофида кечди. Хоҳлаймизми, йўқми, биз ҳисоблашишга мажбур бўлган бу муаммолар ҳар қадамда ўзини намоён этмоқда; бинобарин, мазкур мулоқотнинг ўзгача йўналишда кечиши ҳам мумкин эмасди. Айниқса, иқтисодчилар ва... бўлажак иқтисодчилар ҳозиру нозир бўлган жойда.

— Ҳозирги иқтисодиёт билимдонларга, уддабуронларга муҳтож, — деди ўз сўзида дорилфунун ректори, Ўзбекистон ССЖ халқ депутати, жумҳурият Фанлар академияси мухбир аъзоси, профессор С. Ғуломов. — Янги билимларни эгалламай туриб, ҳеч нарсага эриша олмаймиз. Бозор иқтисодиёти шароитида билимга ёндашиш ҳам ҳозиргидан фарқ қилиши керак.

Ва ректор кўпчиликка маъқул тушган бир таклифни ўртага ташлади:

— Диплом ишига эскича қолипда ёндошиш энди бизни қониқтирмайди. Мавзу қайноқ ҳаётдан олиниши, бугунги долзарб масалалар ечимига хизмат қилиши лозим. Менинг назаримда ҳар бир талаба ўзининг дастлабки йирик ишини ўзини ўқишга йўллаган замин дуч келиб турган муаммолар ечимига қаратишдан бошлагани маъқул. Бу бозор муносабатларининг таркибий шарти — шартномага қатъий риоя қилиш кўникмасига ҳам мос келади. Қолаверса, ҳар ким ўзи туғилиб-ўсган шароитда юксакроқ парвоз этади. Негаки муҳит таниш, одамлар таниш, муаммо таниш...

Айтиш мумкинки, бу учрашув талабалар учун ҳам жуғрофий, ҳам иқтисодий, ҳам ижтимоий сабоқ бўлди. Улар Қашқадарё воҳасини ўзлари учун янгидан кашф этдилар. Ҳамюртлари қўл қовуштириб ўтирмаганликларига, астойдил меҳнат қилаётганликларига, замонага монанд одимлашга интилаётганликларига ишонч ҳосил қилдилар: масалан, Деҳқонобод ноҳиясида гилам тўқиш фабрикаси ишга тушганлиги ва у ерда 600 га яқин хотин-қизлар ишлаётганлиги, тўртта гилам нусхаси АҚШга юборилганлиги ва улардан қайси бири амриқоликларга ёқса, шу нусхада кўплаб миқдорда гилам ишлаб чиқариб, валюта ҳисобида сотажакларидан хабар топдилар. Бундан ташқари, ноҳияда янги технологиялар асосида ғишт заводи, оҳак заводи, тўқимачилик комбинати қурилаётганлигини билиб олдилар.

Чироқчида, Деҳқонободда, Яккабоғда, борингки, Қашқадарё вилоятининг кўпгина ноҳияларида газлаштириш ишлари авж олганлиги, аҳолини ичимлик суви билан таъминлаш учун Киев, Москва шаҳарлари билан бевосита алоқалар ўрнатилганлиги, яъни мева-чева етказиб бериш эвазига у ерлардан газ қувурлари, қурилиш материаллари олинаётганлиги ҳақида ҳам маълумотга эга бўлдилар.

Дорилфунун фирқа қўмитаси котиби Ғ. Рафиқов учрашувга якун ясаб, бош вазифа халқ фаровонлигини ошириш эканлиги, бунинг учун эса ҳар ким эртанги кунга ишонч билан қараши лозимлигини таъкидлаб, мазкур мулоқот ана шу ишончга хизмат қилади, деб умид билдирди.

Ошкора мулоқотга дилкаш куй-қўшиқлар уланиб кетди.

Учрашувда Қашқадарё вилоят фирқа қўмитасининг котиблари С. Мирова, Х. Раҳмонов, вилоят фирқа қўмитаси бўлим мудири З. Бегимқулов, вилоят ижроқўми раиси муовини, Ўзбекистон ССЖ халқ депутати Ф. Омонов, Деҳқонобод ноҳия фирқа қўмитаси саркотиби Я. Иноятов, Нишон ноҳия фирқа қўмитаси котиби Х. Фармонов ва бошқалар иштирок этдилар.

(Ўз мухбиримиз).

ЎЗБЕКИСТОННИ БИЛАСИЗМИ, ИШБИЛАРМОНЛАР!

Бугун Ўзбекистон пойтахтида «Ишбилармонларнинг Тошкент учрашуви» деб номланган катта анжуман бошланади.

Ўрта Осиё, жумладан, Ўзбекистон азал-азалдан савдо-сотиқ ривожланган энг катта марказлардан бири бўлиб келган. Аммо маълум вақт орасида бундай савдо-сотиқ, тижоратчилик алоқаларига қўйилган тўсиқлар бу борадаги фойдали ишга ҳалал бериб келди. Қайта қуриш шарофати туфайли ишбилармонликка, тадбиркорликка кенг йўл очилди. 18—22 июнь кунлари ўтадиган Тошкент анжумани бунинг яққол далилидир. Бу учрашувдан асосий мақсад ўзлигимизни хорижга таништиришдан иборат. Шунчаки танитиш эмас, балки жумҳуриятимизни иқтисодий жиҳатдан дунёга кўз-кўз қилиш, хорижий сармояларни жумҳуриятга жалб қилган ҳолда чет эл фирмалари билан барпо этилган ва этилаётган қўшма корхоналарнинг кенг тармоғини бунёд этишдан, бозорни хилма-хил ва юқори сифатли маҳсулотлар билан тўйинтиришдан иборатдир. Маълумки, кейинги вақт ичида марказдан иқтисодий сиёсатнинг нотўғри олиб борилиши туфайли бизнинг Ўзбекистон иқтисодиёти ҳам катта зарар кўрди.

Бугунги кунда хорижга мол сотишда Ўзбекистон учинчи ўринда туради. Ана шу юборилаётган молларнинг асосий қисми хом ашёга тўғри келади. Шу кунгача биз четга асосан пахта, маъдан, пилла сингари хом ашё маҳсулотларини чиқариб келдик. Жумҳурият иқтисодиётини қайта оёққа турғазишнинг бирдан-бир йўли бу кичик-кичик корхоналарни очиш, деб ҳисоблашмоқда кўпчилик мутахассислар.

Хуллас, ўзбек халқининг Тошкент учрашувидан умидлари каттадир. Бу учрашувга қатнашишга таклиф қилиб 500 дан зиёд фирма, компания ва концернларга таклифномалар жўнатилган. Улар 50 дан ортиқ хорижий давлатлар ишбилармонларидир. Учрашув кунлари унинг қатнашчилари Тошкентдаги бир қатор саноат корхоналарида бўлишлари мўлжалланган. Хоҳловчилар жумҳуриятимизнинг Самарқанд ва Бухоро сингари тарихий шаҳарларига ташриф буюрадилар.

ПЛЕНУМЛАР БЎЛИБ ЎТДИ

ЎТГАН шанба куни Хоразм вилояти комсомол қўмитасининг пленуми бўлиб, унда «Шаҳар ва ноҳия комсомол қўмиталарининг ёшларни ҳарбий хизматга тайёрлаш, юртдошларимизга ҳарбий хизматни ўташ чоғида моддий ва маънавий ёрдам кўрсатиш борасидаги фаолияти тўғрисида»ги масала муҳокама қилинди. Шу юзасидан вилоят комсомол қўмитаси котиби К. Иброҳимов маъруза қилди.

Пленумда вилоят комсомол ташкилотларининг Ўзбекистон ЛКЁИ XXIV съезди қарорларини бажариш юзасидан ҳаракат дастури маъқулланди. Шунингдек, вилоят комсомол қўмитасининг 1991 йил учун бюджети тасдиқланди.

Пленумда ташкилий масалалар кўриб чиқилди. Г. Курбонбоева жумҳурият кашшофлар ташкилотига ишга ўтганлиги муносабати билан пленум уни вилоят комсомол қўмитаси бюроси аъзоси ва котибаси вазифаларидан озод қилди.

Пленумда вилоят фирқа қўмитаси иккинчи котиби А. П. Володарский иштирок этди.

* * *

ТОШКЕНТ вилояти комсомол қўмитасининг бўлиб ўтган пленумида вилоят комсомол қўмитасининг комсомол ва ёшларни ижтимоий ҳимоя қилиш бўйича ташаббускор ёшлар сиёсати тўғрисидаги масала муҳокама қилинди.

(Ҳар иккала вилоят комсомол қўмиталари пленумлари тўғрисидаги батафсил ҳисоботлар рўзномамизнинг келгуси сонларида эълон қилинади).

* * *

Қорақалпоғистон жумҳурият комсомол қўмитасининг навбатдаги пленуми бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон ЛКЁИ ҳаракат дастурини амалга оширишда Қорақалпоғистон жумҳурият комсомол қўмитасининг вазифалари, жумҳуриятда Давлат ёшлар сиёсати тўғрисидаги Қонун лойиҳаси хусусидаги масалалар кўрилди. Жумҳурият комсомол қўмитасининг биринчи котиби Л. Шербаев ахборот берди.

Пленум БЛКЁИ Марказий Қўмитаси аъзоси О. Абдимажитовнинг ҳисоботини тинглади.

Пленумда ташкилий масала кўрилди. О. Абдимажитов Қорақалпоғистондаги Ленинобод ноҳия ижроия қўмитасининг раиси бўлиб ишлаётгани туфайли БЛКЁИ Марказқўми аъзолигидан озод этиш ва бу лавозимга Л. Шербаевни номзодини кўрсатиш тавсия қилинди.

Пленумда Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий назорат комиссияси раиси Б. Убайдуллаев иштирок этди.

(Ўз мухбиримиз).

ДУНЁ КЎРГАН ОДАМ

Абдулрауф Мақсудий Марғилонда туғилган. 13 ойлик гўдак чоғида ота-онаси билан Афғонистонга жўнаб кетишган. Ҳозир 59 ёшда. Эски ибора айтсак, «заводчи бой» бўлган, Афғонистонда у қурдирган корхоналар ҳозир ҳам ишлаб турибди. Сўнгги йилларда оиласи билан Нью-Йоркда яшамоқда, бу ерда унинг катта дўкони бор. У савдо-сотиқ ишлари билан банд.

Абдулрауф ака ишбилармонлар даврасида иштирок этмоқда, у бу йиғинни ўтказиш ташкилий қўмитасининг аъзосидир. Саволлар мазмуни жавоб мағзига сингиб кетгани учун уларни алоҳида ёзиб ўтиришга эҳтиёж қолмади.

— Мен аждодларим юртига яхши ният билан келдим, ошкоралик замонасининг шарофати билан киндик қоним тўкилган заминга биринчи бор 1990 йилнинг октябрь ойида қадам қўйган эдим. Не бахтки, бугун яна юртим билан дийдор кўришиш насиб этди. Тошкент анжуманига мен кўнглимга икки ниятни тўйиб келганман. Биринчидан, Ўзбекистонда, айниқса қишлоқларда кичик-кичик корхоналар қурсак дейман, биз шу хайрли ишга сармоя сарфлашимиз, ҳамюртларимиз билан ҳамкорлик қилишимиз мумкин бўлади. Иккинчидан эса иқтисодиёт учун замонавий мутахассислар тайёрлашда кўмак бермоқчимиз. Мен ва ўғлим Фарид шу мақсадда Амриқо — Ўзбекистон корпорациясини туздик. Яхши ният — ярим мол дейдилар-ку, шояд эзгу орзуларимиз кушодини кўрсак.

Сиз муаммолар ҳақида сўраяпсиз, майли, айтай: сармоядор бор-ки, ўз пули, маблағининг муҳофаза этилишини истайди. Асли, сармоягузарлик қилган, яъни хорижда бирор-бир тадбирга пул, маблағ сарфлаган одам хотиржам бўлиши керак, яъни ҳокимият у «чув тушиб» қолмаслигига кафолат бериши лозим. Дунё озод бозори ҳам шуни талаб этади. Бир мисол айтиб ўтай: ҳозир биз Голландиядаги «Филлиппс» компанияси билан бир масала хусусида маслаҳатлашиб турибмиз. Ушбу компания билан биргаликда видео, радиоаппаратуралар ишлаб чиқарадиган заводлар қуриш мумкин бўлур эди.

Жумҳурият Президенти Ислом Каримов кўп хайрли ишларни бошлаган. Президент жанобларининг саъй-ғайратлари ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлашга лойиқдир. Биз у мўътабар зотнинг нутқларини Амриқода ҳам катта эътибор билан ўқиб бормоқдамиз. Бу ерда содир бўлаётган барча янгиликлардан хабаримиз бор, десак бўлади. Дарҳақиқат, илгари ўзбеклар ўз ҳақини даъво қила олмаган эди. Ўзбек моли ўзбек номидан сотилмаган.

Янги қонунлар ҳақида сўраяпсиз: эшитдим, Олий Кенгаш ташқи иқтисодий фаолият ва чет эл инвестициялари ҳақида қонунлар қабул қилибди, биз буларни ҳам диққат билан ўрганиб чиқамиз, албатта. Умидвормизки, ушбу қонунлар тез орада амал қила бошлайди. Ана шунда чет эллик сармоядорларнинг ҳам қўли узун бўлиб қолади.

ССЖИга келиш ҳужжатларини, яъни визани олишда, афсуски, анча қийинчиликлар бор. Оворагарчилик кўп, бебаҳо вақт бекорга зое кетмоқда, бу мушкулларни осон қилиш лозим бўлади.

Сиз айтмоқчи, замонавий мутахассислар ва тил хусусида тўхталсак: булар асосий, туб масалалардир. Энг янги техника ва технологияни бошқара оладиган, иқтисодиёт, савдо, молия муаммоларини пухта биладиган одамларни дорилфунунларда ўқитиш керак. Тажриба шундан далолат бериб турибдики, бир ой, борингки, то 6 ойгача бўлган ўқув-ўрганувдан дурустроқ наф чиқмайди. Ҳамюртларимга яна шуни айтмоқчиманки, жаҳон тили бўлган инглизчани болаликдан, ёшликдан ўрганиш керак, бусиз эса замонавий иқтисодиётни бошқариб бўлмайди.

Биз Ўзбекистондаги ишсизлик ҳақида эшитганмиз, матбуотнинг ёзишича, ўлкада ҳозир 600 мингдан 1 миллионгача ишсиз бор (рўзномаларда, ойномаларда ҳар хил рақамлар тилга олинмоқда). Ўзбекистон ҳукумати катта куч-ғайрат сарфлаб, бу муаммони ҳал этишга ҳаракат қилмоқда, биз ҳам бунга ўз улушимизни қўшсак, деган пок ниятимиз бор. Иқтисодиётни таг-замини билан қайта қуришда Ўзбекистон аҳлига омад ҳамроҳ бўлаверсин.

Суҳбатимиз якунида мен «Тошкент ишбилармонлар учрашуви» матбуот гуруҳи ходимлари номидан Абдулрауф акага Алишер Навоий «Илк девони» қўлёзма матнидан нусха кўчирилган китобни armуғон этдим.

— Эски китобларда ҳикмат кўп, — деди муҳтарам меҳмонимиз.

— Халқаро ҳамкорликнинг ҳикмати ҳам кўпаяверсин, — деб қўшиб қўйдим мен.

А. АБДУҚОДИРОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Шу сонга хабар

ССЖИ ВА АҚШ ПРЕЗИДЕНТЛАРИ БИР-БИРЛАРИГА МАКТУБ ЙЎЛЛАДИЛАР

Жорж Буш 10 июнь куни М. С. Горбачевга мактуб йўллаб, қишлоқ хўжалик маҳсулоти харид қилиш учун Совет Иттифоқига 1,5 миллиард сўм қўшимча қарз беришга қарор қилганини билдириб, бу қарз Совет раҳбарияти ўтказаётган ислоҳотларга кўмаклашиши лозим, деб таъкидлаган эди.

М. С. Горбачев жавоб мактубида бу тадбирни юқори баҳолаб, уни Совет Иттифоқи билан Амриқо ўртасида ўзаро манфаатли дон савдосини сақлаб қолиш ва ривожлантириш учун бир омилгина эмас, шу билан бирга қийин пайтдаги бирдамлик намойиши, иккала мамлакат ўртасидаги янги муносабатлардан далолат берувчи яхши нишона ҳам деб таърифлади.

(ТАСС).

Мўъжизалар маскани

Янги ташкил қилинган ўйин шундай, деб аталади. Бу ўйин мобайнида юртимиз тарихини ўрганиш, миллий қадриятларни тиклаш, буюк мутафаккирлар ҳаёти ва ижоди билан муфассал танишиш ҳамда ёшларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказишга эришиш, қолаверса, ҳозирги иқтисодий танглик шароитида комсомол қиссасига озроқ маблағ ҳам кириши мумкин.

Дастлабки икки ўйинда томошагоҳ лиқ тўла бўлди. Ҳомийларимиз «Шовот истиқболи» рўзномаси, 8-ҳунар-техника билим юрти, улгуржи савдо базаси, маҳаллий хўжалик буюмлари ишлаб чиқариш комбинати ва «Радуга» фабрикаси ҳиммати билан ютуқлар учун телевизор, мотоцикль, магнитафон каби қимматбаҳо ва камёб буюмлар қўйилди.

«Мўъжизалар майдони» тижорат — қизиқарли ўйинини ўтказиш учун комсомол қўмитамиз қошида тузилган махсус йўналтирувчи кенгаш қарорига мувофиқ тушган маблағнинг ўттиз фоизини байналмилалчи жангчилар жамғармасига ажратиш кўзланган. Шу маблағ тўпланиб, ноҳия марказида қурилаётган ёдгорлик харажатларига ишлатилади.

Ёқуббой НУРМАТОВ,
Шовот ноҳия комсомол қўмитаси саркотиби.

Пулга муҳтожмиз

Анчадан буён бир савоб устида ўйлайман. Лекин ишим ўнгидан келмаётир. Икки жон овораси ман. На воз кечиб бўлади, на ҳаракатдан натижа бор. Хаёлингизга келмасин. Йўлимга маъмурий маҳкамалар тўсиқ қўяётгачам эмас. Қайтангга улар бўлҳа-бўллаб ётишибди. Афсуски, пулимиз йўқ. Ҳамёнинг қуруқ бўлгач, ишинг ҳам юришмас экан.

Аслида оилавий дорбозмиз. Ўн олти йилдан буён элдошларимизга халқимиз санъатини улашиб келамиз. Бундан толийдиган жойим йўқ. Фақат айтганим — орзу тинчлик бермайди. Дорбозликни ҳайвонот олами билан бирга олиб борсам, деймана. Уни бундай режалаштирганмиз. Айтиб қўяй. Кичик корхонамиз низомини Шаҳрисабз шаҳар ижроқўми рўйхатдан ўтказган.

Насиб этса беш гектар ерга очиқ ҳайвонот боғи ташкил этилади. Ноҳия деҳқончилик саноати раиси ёрдамчи хўжалик учун ўн гектар ер ваъда берган. Униям оламиз. Боғда элликка яқин йиртқич ҳайвон, парранда асраш мўлжалланган. Унда камёб жонзотлардан, ҳар қадамда учрайдиган хонакиларигача бўлади. Шунинг ўзигина эмас. Бизга ажратилган майдонда боғ барпо этмоқчимиз. Ташриф этувчиларнинг ҳордиқ чиқаришлариям ўйлаб қўйилган. Дарахтлар қуршовидаги ҳовузда қайиқлар бўлади. Емакхона, музқаймоқ ускуналари, савдо дўконлари, эртаклар шаҳарчаси бунёд этишни мақсад қилгандик. Шулар амалга ошса аминманки, Шаҳрисабзда яна бир улуғ ҳаракат бошланган бўлади. Тасаввур қилинг шаҳар кўчаларида қирғовул, товус, жирафалар юришлигини.

Гапнинг лўндаси бизга пул керак. Маблағ тополмай оворамиз. Бой, сахий корхона, ташкилотлар бўлса хайрия қилсалар ёки қарз берсалар, қаддимизни ростлаб олгач қайтарардик. Яхшилик йўлида саховат қилмоқчи бўлганларга эса олдиндан миннатдорчилик билдириб ҳисоб рақамимизни маълум қиламиз. Ҳисоб рақами 46816, Шаҳрисабз шаҳри Агропромбанк.

Саъдулла МАМАДАЛИЕВ,
Қашқадарё вилояти.

Фарғонада табиий офат

16 июнь куни тушдан кейин бошланган ёмғир Фарғона ноҳиясида жиддий асорат қолдирди. Салкам икки соат давом этган дўл ва жала оқибатида вужудга келган кучли сел ноҳиядаги Ильич ва Дмитров номли жамоа хўжаликларига зарар етказди. Ильич номли жамоа хўжалиги сут-товар фермасининг деворлари қулаб тушди. Қора сигирлар сақланадиган бино жиддий шикастланди. 487 тонна сенаж ёмғир остида қолиб кетди. 120 гектар пахта майдони зарар кўрди. Дмитров номли жамоа хўжалигида эса юзга яқин хонадонни сув босди. 30 уй тамомила вайрон бўлди. Табиий офат оқибатларини бартараф этиш мақсадида халқ ноиблари Фарғона вилояти ижроқўмининг раиси Н. Раҳимов бошчилигида махсус комиссия тузилди. Бошпанасиз қолганлар учун кўчма уй вагонларини келтириш бошланди.

Р. БОЙМАТОВ.

Эшитдингизми, ўқидингизми?

● УКРАИНА ССЖ Олий Кенгаши Раёсати 22 июнни яъни, немис фашизмига қарши Улуғ Ватан уруши бошланган кунни урушда ҳалок бўлганларнинг умумхалқ хотираси куни сифатида нишонлаш тўғрисида қарор қабул қилди.

● ГРУЗИЯДА икки кун мобайнида «Известия» рўзномаси чоп этилмади. «Самшобло» нашриёти рўзнома чоп этиш цехи жамоаси грузин халқи ва жумҳурият президенти шаънига номуносиб мақола эълон қилганлиги учун рўзномани босишдан бош тортдилар. Босмахонанинг 19 ишчиси «Известия» таҳририятига ёзган баёнотида Грузия жумҳурияти ва унинг халқига яна туҳматдан иборат мақолалар эълон қилса, бундан кейин ҳам рўзномани чоп этмаймиз, деб огоҳлантирдилар.

Биласизми?

● АҚШда икки болани 18 ёшгача вояга етказиш учун 100 минг доллар (ҳар бирига 50 минг доллар) сарфланар экан. Бизда эса бу кўрсаткич бир болага 39,5 минг сўмга (эски баҳода) тўғри келади. Давлат ана шу маблағнинг 41 фоизини тўлайди.

● МАМЛАКАТИМИЗДА ўсмирлар ўртасида жиноятчилик тез суръатлар билан ўсмоқда. 1986 йилда 163,8 минг ўсмир жиноят содир этган бўлса, ўтган йили бу кўрсаткич 234,7 мингни ташкил этди.

Шу сонга хабар

Навоий шаҳридаги июнь воқеалари

2.

Шундай қилиб, Навоий шаҳрида иқтисодий қийинчиликлар ижтимоий кескинликни келтириб чиқарди. Бундай аҳвол ҳозирги пайтда оддий воқеа бўлиб қолди. Шунга қарамай, июнь ойидаги икки кескин кун — ўз-ўзидан юз берган митинглар натижаси эмас, балки йиллар давомида тўпланиб келган муаммоларнинг пишиб етилган меваси дир. Юз берган вазият сувнинг идиш тўлгунга қадар томчилаб турушини эслатади.

Митинг нима учун айнан шу ойда бўлди? Юз берган ҳодисалар тасодиф эмас, балки «Навоийазот» ишлаб чиқариш бирлашмаси олдида бўлди? Юқорида айтганимиздек, можаронинг юз беришига оддий бир воқеа сабаб бўлди. Ҳақиқатда эса яқин атрофдаги хўжаликларда яшовчиларнинг «Навоийазот»га асосли эътирозлари бор эди: бу ердан чиққан заҳарли моддалар далаларни, қишлоқларни қоплашмоқда. Ҳар қандай сабр-бардошнинг чегараси бор. Айни шундай пайтда тасодиф тўғри келиб қолди. Юз берган воқеада ким ҳақ, ким айбдор?

«Навоийазот» қудратли корхона бўлиб, қишлоқларни хавфли зонадан четга чиқариш масаласини маҳаллий ҳокимият билан келишиб аллақачон ҳал қилиши лозим эди. Лекин бундай қилинмади.

Аммо бошқа нарсани ҳам ҳисобга олмаслик мумкин эмас, бирлашмада экологик жиҳатдан соф технологияни жорий этиш туфайли сўнгги йилларда зарарли моддалар чиқиши бир неча баравар камайди. Лекин одамларни бу ҳақда хабардор қилиш, йирик корхонада атроф муҳитни соғломлаштириш учун қандай ишлар қилинаётганини тушунтириш ҳеч кимнинг хаёлига келмади.

Яна бир жиҳати. «Навоийазот»да юзлаб кишилар атрофдаги хўжаликлардан келиб ишлашади. Корхона учун улар малакали ишчи кучи. Қишлоқ аҳли учун эса барқарор иш ҳақи кафолатланган, бу эса кўп болали оилалар учун жуда муҳим. Иккала томон ҳам бир-биридан мамнун бўлиши керакдек туюлади.

Аммо митинглар шаҳар озиқ-овқат маҳсулотлари билан қишлоққа нисбатан анча яхши таъминланмоқда, деган эътирозлар айтилди. Навоийда қанд-шакар, сариёғ ва бошқа тақчил маҳсулотларни тақсимлашда қатъий тартиб ўрнатилган. Қишлоқда эса ундай эмас. Навоийда иш олиб бораётган комиссия ҳозир ана шундай масалаларни ҳал қилмоқда.

Ўша «Навоийазот»га қарашли автобуслар одамларни истиқомат жойларига элтиб қўймаётганлиги ҳам айтилди. Ҳолбуки, иккинчи учинчи сменалар ҳам бўлади...

Вазият нақадар ўткир ва кескин бўлишига қарамай, 3 ва 6 июндаги воқеалар асосий эътирозларни аниқлаш билан бир қаторда энг мулоҳим, — келишиш йўлларини топишга ёрдам берди.

САВОЛЛАР ВА ЖАВОБЛАР

Яна бир мисол келтириб ўтамиз. Жумҳуриятдаги йирик паррандачилик фабрикаларидан бири Навоий шаҳри яқинида жойлашган. Фабриканинг деярли барча маҳсулоти бу ердан Тошкентга, жумҳуриятнинг бошқа шаҳарларига жўнатилади. Навоийликлар ва атрофдаги район аҳолисига камдан-кам нарса қолади. Аҳолини тухум билан таъминлаш учун бу ердан жумҳурият пойтахтига авторефрижераторлар жўнатилиб, Украинадан келтирилган тухумни олиб келишарди. Президент комиссияси бундай усул иқтисодий жиҳатдан фойдали эмас, деган хулосани чиқарди.

Бошқа масалада ҳам Навоий шаҳрининг омади келмади. Вилоят ташкил этилиши ва тугатилиши натижасида ҳудуднинг бир вилоятдан иккинчисига ўтиб туриши, яна вилоят тузиш керак, деган гаплар муайян кайфиятни вужудга келтирарди. Айрим раҳбарлар ҳозир қандай бўлса ҳам ҳуқуқларни қўлга киритиш — ана бўлсак кўрамиз, деб кутиб туришибди. Бу фикрга шаҳар ва атрофдаги ноҳиялар аҳолиси қўшилмасмикин? Қўшилмаса керак.

Ўзбекистон ССЖ Президенти И. А. Каримов билан учрашувларда кадрлар сиёсатига тааллуқли кўп эътирозлар ҳам айтилди. Чамаси можарода ҳам бу энг ўткир муаммолардан бири бўлди. Бунинг сабабларини аниқлашга уриниб кўрайлик. Навоий шаҳрида бир неча йирик саноат корхонаси жойлашган. Маълумки, ишлаб чиқариш жуда мураккаб, одамлардан юксак малака, билим талаб қилинади. Навоий шаҳрига мутахассисларни эса Москва, Томск, Омск олий ўқув юртлари етказиб беради. Аммо шу йиллар ичида маҳаллий кадрларни тайёрлаш мумкин эмасмиди? Бу масала бир неча бор ўртага қўйилди. Мумкин эди — жумҳурият раҳбариятининг қатъий фикри ана шундай. Фақат бу масала билан ҳеч ким дурустроқ шуғулланмаган. Маълум бўлишича, шундай одамлар бор экан. Ўзбекистон ССЖ Президенти Толиб Саидовни вакили — «Навоийазот»нинг ишлаб чиқариш ва ижтимоий масалалар бўйича директори этиб тайинлади. У бирлашмада 18 йил ишлади, оддий ишчидан юқори лавозимларгача кўтарилди. Техника фанлари номзоди. Фақат «Навоийазот»да эмас, бутун шаҳарда ҳурмат қозонган. Сўнгги вақтда Навоий шаҳар ижроия комитети раисининг ўринбосари бўлиб ишлаётган эди.

Унинг таржимаи ҳоли ибратлидир. Еттинчи синфда ўқиётганида асфальт-бетон заводида ишлай бошлади. Оилада ўн бир фарзанд бор эди. Ишлаб топилган тийинларнинг қадрини жуда яхши биларди. Мана, энди у янги лавозимга тайинланди.

— «Навоийазот» олдида рухсат этилмаган биринчи митинг юз берганда, мен дарҳол ўша ерга бордим, — дейди Т. Саидов. — Кимлардир можарони миллатлараро можаро деб кўрсатишга уринаётганлигини биламан, ҳаммаси — беҳуда гаплар. Фақат калта ўйлайдиган кишиларгина бошимизга тушган барча кулфатларда бошқа миллат вакилларини айблашга қодир. Мен Олмониядаги совет қўшинлари қисмларида хизмат қилганман. Битта халқни девор бир-биридан ажратиб турарди, лекин уларнинг орасидаги фарқ нақадар катта эди?! Система, эски иқтисодиёт айбдор. Одамлар эртанги кунга ишонмаётганлиги ҳам сабаб бўлди. Ана шу сабабли тўпланиб қолган аламлар юзага чиқмоқда. Бу ерда эса бундай имкониятдан фойдаланиб қолишга уринадиган одамлар ҳамиша топилади... Тўғри, камчиликлар бўлган. Лекин ҳамма нарсага пухта ўйлаб ёндашмоқ керак.

Президент топшириғига келганда эса бу осон иш эмаслигини тушунаман. «Навоийазот» ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори В. Крупнин билан мустаҳкам алоқа ўрнатиб ишлаймиз. Янги иш жойларини барпо этиш, кимёгарлар турмушини мумкин қадар яхшилаш керак. Биз ҳозироқ ҳаракат дастурини муҳокама қилдик. Президент комиссияси аъзолари бизга яхши мадад беришмоқда. Улар ишчилар билан учрашиб, ишларнинг аҳволини батафсил ўрганишмоқда, вазиятни таҳлил қилишмоқда. Хулосаларни умумлаштириш асосида вазиятни соғломлаштириш, муаммоларни тезроқ ҳал қилишга ёрдам беради.

...Ҳозир Навоий шаҳри осойишта. «Навоийазот» корхоналари, шаҳардаги бошқа корхоналар тўла қувват билан ишлаяпти. Кечқурунлари одамлар ҳамиша бўлгани каби шаҳар марказига, боғлар билан тўлади. Ҳаёт изга тушмоқда.

Июнь воқеалари сабоқлари изсиз ўтмаслиги керак. И. А. Каримов ишчилар ва колхозчилар билан учрашувда шу фикрни тез-тез такрорлади. Воқеалардан орқада қолмаслик, уларни олдиндан кўра билиш, вужудга келган муаммоларни биргаликда куч-ғайрат сарфлаб ҳал қилиш зарур.

Л. ЛЕВИН,
УзТАГ махсус мухбири.
Бухоро — Навоий — Тошкент.

XX аср кундалиги

МАҲБУС ЎЗ ҲОВЛИСИДА ЮРИБДИ

БУХАРЕСТ. (ТАСС мухбири Дмитрий Дьяков). Геноцидда қатнашганлиги учун умрбод қамоққа ҳукм қилинган Руминия давлат кенгаши раисининг собиқ ўринбосари Маня Мэнеску ўз уйи ҳовлисида хотиржам сайр қилиб юрибди. «Зиг-Заг» ҳафтаномасининг таъкидлашича, бу журналистларнинг уйдирмаси эмас, балки ҳақиқатдир. Чаушескунинг энг яқин сафдоши, диктатор билан хайрлашаётганда унинг қўлини ўпган Маня Мэнеску бир ярим йил қамоқда сақлангандан сўнг «ўзини ёмон ҳис эта бошлади» ва пойтахт ҳарбий трибунали мамлакат жиноий кодексининг 455-моддасига мувофиқ уни «уйида даволаниш учун» уч ойга чиқариб юборди.

Ҳарбий трибуналнинг масъул ходими ҳафтанома муштарийларига Руминия Компартияси Марказий Қўмитаси сиёсий ижроия қўмитаси собиқ аъзосининг озодликда бўлиш муддати узайтирилиши мумкинлигини тушунтирди. «Мамлакатнинг қамоққа олинган йигирмадан ортиқ собиқ раҳбарияти аъзоларидан учтаси қамоқхонада ўлганлиги уларга эътибор билан қарашга бизни мажбур этади», деди ҳафтанома мухбирига шу ходим.

«Сиёсий ижроия қўмитанинг бошқа аъзоларига ҳам «отпуска» берилишини зўр қизиқиш билан кутяпмиз, балки шундан кейин Чаушескуни оқлашга киришиш мумкин бўлур», деб мақола муаллифи киноя билан хулоса чиқаради.

МАПУТУ. (ТАСС). Жанубий Африка ўтган йили хорижий саёҳатчиларнинг бу ерга келишидан рекорд даражада даромад қилди. Даромад деярли икки ярим миллиард (салқам 1 миллиард доллар) бўлди. Жанубий Африка саёҳатчилик бошқармаси маълумотномасида келтирилган бу рақам 1989 йилдаги кўрсаткичдан 16 фоиз кўпдир.

Жанубий Африка хорижий саёҳатчиларга шарт-шароит яратиб бериш жиҳатидан анчадан бери донг таратган. Бироқ, саксонинчи йилларнинг ўрталарида бу соҳада энг аввало мамлакатда рўй берган сиёсий таназзул ва унинг халқаро миқёсда яккаланиб қолиши натижасида

ҚАТТА ДАРОМАД МАНБАИ

инқироз юз бера бошлади. 1988 йилдан иш аста-секин ўнглана бошлади, ўтган йили эса, бошқарма маълумотларига қараганда, Жанубий Африкага бир миллиондан кўпроқ саёҳатчи келиб кетган. Уларнинг ярмидан кўпроғи Африка мамлакатларидан келган саёҳатчилардир. Айрим давлатларни оладиган бўлсак, аввалги йиллардагидек, Англия ва ГФЖдан энг кўп саёҳатчилар келишди.

Жанубий Африка табиатининг гўзаллиги, миллий боғларнинг паррандага бойлиги, чўмилиш учун қулай ажойиб соҳиллари, шимолий Ярим Шарқда совуқ мавсум ҳукм сураётган бир пайтда ёз фаслида мириқиб дам олиш имконияти билан саёҳатчиларни ўзига ром қилмоқда. Мамлакатда саёҳатчилар кўнгилдагидек дам олиши учун ҳамма шароит яратилган: бир юлдузлидан тортиб беш юлдузли тоифагача бўлган меҳмонхоналар деярли 1400 тадир. Жанубий Африка Жумҳуриятининг ташқи дунё билан алоқалари кенгайиб бораётгани саёҳатчилик соҳасини ривожлантиришга ҳам яхши таъсир қилиши керак: саёҳатчилар бошқармасининг ҳисоб-китобларига қараганда, Жанубий Африка 2000 йилда йилига икки миллион меҳмонни қабул қилади. Тўғри, ирқчиликни тугатиш даврида беқарорлик кучайиб бораётгани кузатилмоқда, шуни ҳисобга олиб, сиёсатда номақбул ўзгаришлар бўлиши мумкин.

Атроф-муҳитни сақлаб қолиш ғояси Венгрияда ҳам қизғин тарафдорларини топди. Мазкур ҳаракат вакиллари тез-тез намойишлар ўтказиб туришади. Сабаби, мамлакатнинг йирик шаҳарларида атроф-муҳит ғоятда ифлосланиб кетган.
СЎРАТДА: намойишдан бир лавҳа.
МТИ—ТАСС сурати.

Ранг-баранг олам

АЛВИДО, СИГАРЕТ!

● ИТАЛИЯНИНГ 44 минг аҳоли истиқомат қилувчи Эмполи шаҳри нафақат мамлакатда, балки ундан ташқарида ҳам «чекмовчилар шаҳри» бўлиб ном қозонган. Бундан бир неча йил муқаддам Эмполининг барча фуқароси бу ёмон одатдан умуман воз кечиб, бошқа шаҳарларни ҳам худди шундай йўл тутишга чақирганди. Ушбу воқеадан кейин шаҳарнинг барча аҳолиси чекмас экан, деб ўйларсиз. Йўқ, ундай эмас, ҳар ҳолда кашандалар сони бир мунча қисқариб, кундан кунга камаймоқда.

ТУНДА ҲАМ КУНДУЗГИДЕК КЎРАДИ

● ХИТОЙНИНГ Хунам вилоятида истиқомат қилувчи Чан Сунфа исмли деҳқон кечаси ҳам худди кундузгидек кўриш қобилиятига эга. Бироқ, кўпчилик бунга ишонмасди. Мамлакатнинг машҳур врачларидан иборат комиссия ноёб қобилиятли йигитни текширувдан ўтказиб, шундай хулосага келди: «Дарҳақиқат, Чан Суифа кечаси ҳам худди кундузгидек «100 фоиз кўра олади».

ХОҲ ИШОНИНГ, ХОҲ ИШОНМАНГ!

● АМРИҚО ФУҚАРОСИ Вилли Дебори сайёрамизнинг энг кекса кишиси сифатида Гиннеснинг Рекордлар китобига киритилди. Хох ишонинг, хоҳ ишонманг, унинг ёши — 121 да! Туғилганлик ҳақидаги гувоҳномада аниқ ёзилишича, Вилли Дебори — 1870 йилнинг 7 февралида дунёга келган.

Мавзуга қайтиб

— «Бўладиганидан» гапиринг.
— «Харидор» сиз. Бўладиганини сиз гапиринг.
— Юз.
— Ҳозир бу баҳога мушук ҳам офтобга чиқмайди. Майли розимиз. Сиз учун. Лекин устига эллик қўшасиз.
— Кетдикми!
— Кетдик.

Улар кетишади. Ҳар куни. Ҳар кеча фақат мижозларнинг чўнтаги бақувват бўлса бас. Ният: пул топиш, айшу-ишрат. Бундайларни жамиятимизда фоҳишалар дейишади. Уларга Ўзбекистон қомусида шундай изоҳ берилган.

Фоҳишабозлик арабча бўлиб — чегарадан чиқмоқ. Йўлидан озмоқ. Аёллар ўз танини сотиб кун кечириши. Хусусий мулк ва синфлар пайдо бўлгандан кейин вужудга келган. Қулдорлик давридаёқ Юнонистон ва Римда кенг тарқалиб махсус фоҳишахоналар (исловатхоналар) очилган. («ЎзЭ» Тошкент — 1979 йил, 12 том, 170-бет). Аммо ушбу қомусномада «ССЖИда ва бошқа социалистик мамлакатларда фоҳишабозликнинг туб ижтимоий сабаблари тугатилган» дейилади. Аслида ҳеч кимга сир эмас, Иттифоқимизда махсус фоҳишахоналар бўлмасада уларнинг ўрнини босадиган меҳмонхоналар, ётоқхоналар, ижарага олинадиган махсус уйлар етарли. Улар ўз мижозларини меҳмонхоналар, вокзаллар ва тайёрагоҳлардан «ов»лашади. Кейинги пайтларда нарх-навонинг ўсиши, озиқ-овқатнинг танқислиги кескинлашиши сабабли пойтахтимизга Иттифоқимизнинг турли бурчакларидан бундай «меҳмон»ларнинг келиши ҳаддан ташқари ошиб кетди. Энг ачинарлиси, улар ўзлари билан бирга даҳшатли турли юқумли касалликларни ҳам олиб келаётирлар. Фоҳишаларнинг касофати туфайли давлат минглаб сўмлаб зарар кўряпти. Суюқоёқлар бирлашиб катта-катта жиноятларга қўл уришмоқда.

— Уларнинг асосий қисмини ҳеч жойда ишламайдиган ишёқмас, ичувчи, чекувчи бузуқ аёллар ташкил қилади, — деди Ўрта Осиё транспорти ички ишлар бошқармаси «Тошкент» шимолий шоҳбекати ички ишлар бўлими ходими Р. Сайфуллин. — Баъзан улар орасида ўз ишининг «уста»лари бўлади. «Иши»ни ими-жимида битирувчилари мижозларни ҳам усталик билан қўлга туширишади. Ҳатто бундайларни милиция ходимлари ҳам пайқай олишмаяпти.

Мамлакатимиз оғир иқтисодий қийинчиликларни бошидан кечирмоқда. Бу ҳар бир фуқаронинг яшаш тарзини оғирлаштирмоқда. Озиқ-овқат нархларининг кўтарилиши кўплаб фуқароларнинг юрагига қўрқув солиб қўйди. Айниқса бу ҳол Россия шаҳарларида яққол сезилмоқда. Ўзгалар ҳисобига кун кўрувчи дайди фоҳишаларнинг мижозлари ўз юртида касод бўлмоқда. «Келажаги»ни ўйлаган дайди фоҳишалар Ўрта Осиёга «юриш» бошламоқда. Шунинг учун ўз «қадрини» билган фоҳишалар Тошкентга қадам ранжида қилмоқдалар. Ҳали бу ерда уларнинг «тегирмони»га «сув» қуювчи анчагина.

— Уларга пул бўлса бўлди, келаверишади, — дейди «Тошкент» шимолий бекати ички ишлар бўлими катта лейтенанти Шуҳрат Юсупов. — Дурустгина кишилар бундайлар билан шакаргуфторлик қилишни ёқтиришади. Улар учун пулни аямайдилар. Юқумли заҳм ва сўзак касалликларига дучор бўлганларидан сўнггина кўзлари очилади.

«Тошкент» шоҳбекати ички ишлар бўлимидаги маълумотларга қараганда жумҳуриятимизга ташриф буюраётган фоҳишаларнинг асосий қисмини Россия шаҳарларидан келаётган 18-20 ёшли саёқ аёллар ташкил қиларкан. Кейинги вақтларда ўз «насиба»сини мамлакатимиз марказий шаҳарларида териб юрувчи фоҳишалар ҳам Тошкентга ёпирилиб келмоқда. Сабаби, Болтиқбўйи ва Кавказорти жумҳуриятларида миллий можаролар кейинги пайтда авж олганлигидир. Бунинг оқибатида нотинчлик кучаймоқда. Марказий матбуотларда шовинистлар деб тилга олинаётган кишилар — ўз юртларидан фоҳишакелгиндиларнинг чиқиб кетишларини талаб қилмоқдалар. Бизда эса унинг акси. Улар учун тўкин дастурхон, текин овқат муҳайё. Ҳаттоки жой ҳам ҳозирлаб беришади. Паспорти йўқларга паспорт берилади, Ҳохловчилари эса ишга жойлаштирилади. Касалликка чалинганларни навбатсиз касалхоналарга ётқизишади. Дунёдаги ҳеч бир шаҳарда уларга Тошкентдагидай мурувват кўрсатишмайди. Пойтахтимизда эса қанчалаб беморлар касалхонада даволаниш учун навбат кутишмоқда.

Фоҳишалардан бири билан танишамиз: **ЯРАСТОВА Елена Ивановна. 1969 йилда туғилган. Миллати ўрис. Барнаул шаҳрининг Индустриал ноҳиясининг Гречев кўчасидаги 6-уй 7 квартирасида истиқомат қилган.** Айтишича, ақлини таниганидан бери фақат фоҳишалик билан шуғулланган. «Фаолияти»ни мактабдаёқ бошлаб юборган. Сўнг ўқишдан ҳайдалган.

Бундан бир йил олдин у Тошкентга келгану «мазахўрак» бўлиб қолган. Меҳмонхоналардан мижоз топган. Кейин Бокуга йўл олиб, у ерда беш ойча яшаган. Сўнг Уралга, ундан Харьковга ўтган. У ерда ички ишлар ходимлари томонидан қўлга олиниб, тери ва таносил касаллик диспансерига жўнатилган. Шу вақтгача юзлаб кишиларга касаллик юқтирган. Харьковда бозори касод бўлгач, «бир кун туз еган жойга қирқ кун салом», деб, яна Тошкентга келган.

— Мени Шимолий вокзалда иккиуч талаба олиб кетишди, — дейди Елена уялмай-нетмай. — Бир ойча 15-20 талабага «хизмат» қилдим. Энди ўйлаб қарасам, ёмон йигитлар эмас экан. Ҳеч нарсани «аяшмасди».

Талабалар ҳам роса «чайнаб» бўлишгач, Еленани қадрдон «уйи» вокзалга олиб келиб қўйишган. Охирги марта Шимолий вокзалда навбатдаги «ов»га чиққанида, ички ишлар бўлими ходимлари томонидан қўлга олинган. Ҳозир у бўлимда. Текин еб-ичиб, дам олиб навбатдаги «ов»га ҳозирланаяпти.

Кўпгина ташкилотлар хўжалик ҳисобига ўтганлиги муносабати билан бир тийинни иқтисод қилиш пайида. «Средазкабель» заводидаги болалар боғчасида тарбияланувчилар учун давлат озиқ-овқатга маблағ ажратмаяпти. Ота-оналар озиқ-овқатга 60 тийин ҳақ тўлашмоқда. Келгинди фоҳишалар учун давлат 42 тийиндан ҳақ ажратяпти. (Ҳозир бу нарх 2 баравар ошган). Изоҳга ҳожат бўлмаса керак. Бундай мурувватдан руҳланган дайди фоҳишалар ўз юртларига кетишни хоҳлашармиди? Тошкентда уларнинг бемаза қовуннинг уруғидай кўпайишига айнан мана шундай иш юритиш сабаб бўлмаётганмикан?!

«Тошкент» Шимолий шоҳбекати ички ишлар бўлимида дайди фоҳишаларни ишга жойлаштириш масаласи билан алоҳида шуғулланишади. Бошқа жумҳуриятлардан келувчи фоҳишаларга 50 дан ортиқ завод, фабрика, бирлашмаларда Тошкент шаҳар ижроқўмининг **(6.04.90 йил № 141/5 қарорига асосан)** ишлаш ҳуқуқи берилган. Муруввватни қаранг!

Буларни қайси бири билан суҳбатлашманг, «Тошкентга ишлаш учун келдик», деб айтишади, — дейди милиция капитани Темирбой Зарипов. Аслида улар борларини еб тугатгач, ҳоҳлайдими, хоҳламайдими яна «ов»га чиқишади. Чорвадорларда сал дағал бўлсада бир ибора бор. «Ғунажин кўзини сузмаса...» деган. Албатта 18-20 ёшли «қизлар» кўз сузгандан кейин ипини узадиган «буқа»лар топилади.

Қачонгача Шарқнинг дарвозаси — Тошкент келгинди, дайди фоҳишалар учун оёқости бўлиши керак. Бундай касофатларнинг зарари тегмайди деб ўйлайсизми? Тўғриси, текинхўрларга бўлган муносабатни ўзгартириш лозим. Фоҳишалик қилиб юзлаб кишиларнинг ҳаётига чанг солаётганларни ўз юртларига қайтариб юбориш шарт. Иккинчи марта ташриф буюрганларни эса жиноий жавобгарликка тортиш даркор.

— Илгари бундайларни ўз юртига қайтариб юбориш учун бир йилда бор-йўғи 500 сўм ажратиларди. Энди шу пулни ҳам йўқ қилишди, — дейди милиция капитани Лидия Яковлевна Дорошенка. Қўлимиз калта бўлиб қолди. Яқинда шаҳарни бундайлардан тозалаш ҳақида кўрсатма олдик. Қўлга тушганларини поездларга солиб шаҳар ташқарисига жўнатиб юборгандик. Икки кун ўтмасдан яна қайтиб келишди.

Фоҳишалик ҳамма халқларда иснод ҳисобланади. Айниқса, Шарқда илгари бундай аёллар халқ ўртасида сазойи қилинган. Яшаётган маҳалласидан, қишлоғидан ҳайдаб юборилган. Фоҳишаликни фақат Оврупога хос иллат демоқчи эмасмиз. Ҳар тоғнинг ўз бўриси бўлади, деганларидай ҳар юртнинг ўз фоҳишалари, айни пайтда бузуқликни касб қилиб олган фуқаролари бўлади. Хоразм хонлиги даврида ўз эрига хиёнат қилган бузуқ аёллар оч мушукларга ем қилинган. Фоҳиша аёлнинг қўл-оёғлари боғланиб, оч мушуклар билан бир қопга солиниб чўлларга чиқариб ташланган. Ҳозир эса фоҳишаларнинг ошиғи олчи.

Кейинги пайтларда шаҳарларда меҳмонхоналар етишмаганлиги туфайли баъзи фуқароларга уйларида меҳмонхона очишга рухсат берилди. Бу эса кўпгина шаҳарларда фоҳишаларнинг хуфёна пул топиши учун катта имкониятлар яратмоқда. Ҳаром билан ҳалолнинг фарқи бўлмай қолди. Ўзбекистонга СПИД вабоси кириб келди.

Енгилоёқларни яна бири **КОХ Валентина Викторовна. 1971 йил туғилган. Тамбов вилояти Кирсанский ноҳияси Ленин номли жамоа хўжалигидан.** У ҳам чойчақа тўплаш учун Тошкентга келган. Лекин тажрибасизлиги унинг ишига чап берди. «Иш»ни битирган мезбонлар уни яна вокзалга ташлаб кетишди. Ундан Тошкентга нима мақсадда келганлигини сўраганимизда: «томоша»га дейди. Баъзи йигитлар Русия шаҳарларидан поездлар келишини кутиб туришади, уларни томоша қилдириш учун.

В. Кох ички ишлар бўлимига тушгач, сўроқ пайтида исм-шарифини яшириб, жиноятини бекитмоқчи бўлди. Аммо милиция ходимларининг ишбилармонлиги туфайли унинг жинояти фош қилинди. У ўз юртида ўғирлик билан шуғулланган экан.

1916 йили Тошкентнинг уч мавзесида 16 жиноят «иши» кўрилган экан. Улардан биттаси от ўғирлиги, биттаси ҳовли жанжали, қолганлари — оилавий можаролар. Ҳозирги кунда битта маҳалланинг ўзида бир йилда 16 тадан кўпроқ жиноятлар содир этилмоқда.

— Ўтган йилнинг сўнгги ойларида ички ишлар бўлимига тушган 23 нафар дайди фоҳишада таносил касаллиги борлиги аниқланди, — дейди «Тошкент» шимолий шоҳбекати ички ишлар бўлими ҳамшираси Д. Баталина. — Улар зудлик билан диспансерларга ётқизилди.

Лекин ҳар куни улар сув ичадиган стаканлардан чанқовбосди қилган шаҳар фуқароларининг ҳоли не кечаётганикин? Айниқса шаҳардаги кўлларда касалликка учраб юрган дайди фоҳишалар сиз билан битта кўлда мириқиб чўмилишади. Келгинди фоҳишаларни даволаш учун жумҳурият соғлиқни сақлаш вазирлигининг минглаб сўмлари сарф қилинмоқда. Буларнинг фақат моддий зиёни, маънавий зарарини эса пул билан ўлчаб бўлмайди. Тўғрисини айтиш керак, кейинги пайтларда жумҳуриятимиз фоҳишаликни тарғиб қиладиган кинофильмлар кўрсатишни одатий ҳолга айлантириб бормоқда. Видеобарлар ахлоқсизлик томошахонаси эканлиги эндиликда ҳеч кимга сир эмас. Пул орқасидан қувган баъзи ижроқўм ва комсомол қўмитаси раҳбарлари «така бўлсин сут берсин» қабилида иш тутиб, видеобарларни ва бепарда фильмларни намойиш қилишни тўхтатиш ҳақида чора-тадбирлар белгиламаяптилар. Хитойда ахлоқсизликни тарғиб қилганлар ўлим жазосига маҳкум этилади. 1991 йил 12 апрель ССЖИ Олий Кенгашининг «Беҳаё асарларни, зўравонлик ва шафқатсизликни тарғиб қилишнинг пайини қирқишга доир кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори матбуотда эълон қилинди. Лекин унинг ижроси сезилмаяпти.

Танишлар билан яқинда «Зарафшон» ресторанида ўтиришга тўғри келди. Ёнимиздаги столда осетиялик меҳмонлар бор эди. Концерт давом этаётганди. Атлас кўйлакли қизлар саҳнани тарк этишди. Сўнг кутилмаганда ресторан чироқлари ўчиб, саҳнага бошқа рақкосалар чиқишди. Тўғриси, шундан сўнг дам олишга келган баъзи кексалар ресторанни ташлаб чиқишди. Уларни қўя турайлик, яланғоч рақкосаларга тик қарашга биз ёшлар ҳам ботинолмадик.

Осетиялик меҳмонлар бизларга қараб: «Маданиятда оврупани ярим йўлда қолдирибсизлар-ку», дейишди, киноя билан. Начора тан олиш керак. Пойтахтимиз ресторанларидаги бу ҳолларни кўрган оврупаликлар ҳам ёқа ушлашса ажаб эмас.

Буларни айтишдан мақсад фоҳишабозлик қилиб кун кўрувчиларга нисбатан Ўзбекистон Жиноят мажмуасига янги модда киритиш керак. Чунки бугунги фоҳишалар бор-йўғи 100 сўм жарима тўлашади, холос. Агар айбига иқрор бўлса. Ўз касбининг «уста»си бўлган фоҳишалар 100 сўмни пул ҳисоблашмайди. Бозори чаққон келса, бир тундаёқ бир неча юзталик топишга қурби етади. Пайини қирқмоқчи бўлганларнинг эса оғзини «ўша 100 талик»лар билан «мойлаб» ташлайди.

Жумҳуриятимизга келаётган суюқоёқ аёллар, дайди эркаклар ўз мақсадларини яшириш учун Ўзбекистонга «ишлаш учун келдик» дейишмоқда. Ўз миллатининг бахти, киндик қони томган юртининг келажаги учун жон куйдирмаган «томоша» севарлар ҳеч қачон ўзга миллат бахти учун курашмайди. Икки оёғи бир этикка тиқилса, бошқа юртни истаб қолади. Бозори касод бўлган куни сафар халтасини кўтариб бошқа юртдан мижоз «ов»лашга тушишади. «Бедананинг уйи йўқ, қайга борса питпилдиқ» деганларидай.

Амур Темур замонида ҳам дайдилар, дайди фоҳишалар мамлакатга қўйилмаган. У замонларда дайдилар карвонларга эргашиб келган бўлса, ҳозир улар қудратли техникалардан фойдаланмоқда. Бир кун у шаҳарда юрса, эртасига бошқа шаҳарда пайдо бўлади.

Иттифоқимиз бозор иқтисодиётига ўтди. Фуқароларнинг кун ўтказиши оғирлашмоқда. Ҳар бир жумҳуриятнинг ўз ташвиши ўзига етарли. Тўғрисини айтганда ҳеч бир ташкилотнинг текинхўр фоҳишаларни боқишга тоби йўқ. Уларнинг жумҳуриятимизга келишини тўхтатиш шарт. Жумҳуриятимиздаги ҳамма меҳмонхоналар ва келгинди дайдилар, фоҳишалар уя қуриб олган жойлар текширилмоғи керак. Бу ташаббусни ички ишлар бўлимлари ходимлари ўз қўлларига олишлари лозим. Ана шундагина юртимизнинг муқаддас тупроғи топталмайди, қадриятларимиз, миллий урф-одатларимиз ерга урилмайди. Жумҳуриятимиз ҳисобидан уларни боқишга ажратиладиган озиқ-овқат маҳсулотлари ва пул маблағлари ҳам тўхтатилиши шарт.

Уларга сарфланадиган маблағ боқимсиз ва ногирон қарияларга, кўп болали оилаларга берилиши керак. Агар шундай қилинмас экан, пойтахтимиз фоҳишалар, қиморбозлар, ўғриларга макон бўлиб қолаверади.

Зайниддин МАМАДАЛИЕВ,
«Ёш ленинчи» мухбири.

Муштарийлардан мактублар

МАСАЛАГА ЯНА ҚАЙТИЛАДИ

Рўзномамизнинг шу йил 30 март сонида «Ўгитлари тўтиё дилга» сарлавҳали мақола юзасидан таҳририятнинг «Шарқ гули» маҳалласидаги кўчалардан ёки мактаблардан бирига ушбу маҳалла фуқаролари, жумҳуриятда хизмат кўрсатган маданият ходимлари марҳум Муҳаммаджон Қўшоқов ҳамда Абдулазал Ваҳобов номини бериш ҳақидаги таклиф ўртага ташланган эди.

Халқ депутатлари Акмал Икромов ноҳия ижроқўм раисининг биринчи муовини, атамалар комиссиясининг раиси С. Тоиров имзоси билан олинган жавоб мактубида маълум қилинишича, таклиф ноҳия атамалар комиссиясининг 27 май кунидаги биринчи йиғилишида кўриб чиқилган. Йиғилишда «Шарқ гули» маҳалла қўмитасининг раиси М. Хўжаев иштирок этиб, маҳалла ҳудудидаги кўчалар халқимизнинг севимли фарзандлари Хондамир, Низомиддин Хўжаев ва Зиё Саид номлари билан аталишини, у ерга яқин жойлашган мактабга эса Асадилла Хўжаев номи берилгани ҳақида гапирган. М. Қўшоқов ва А. Ваҳобовлар номини ноҳиядаги бошқа кўча ёки мактаблардан бирига берилиши хусусида таклиф киритган. Шу боисдан йиғилиш қатнашчилари Тошкент шаҳар, ижроқўми ишлаб чиққан атамалар комиссияси ҳақидаги низомда белгиланган ҳужжатлар (марҳумлар ишлаган меҳнат жамоалари, ташкилотлар, ўқув муассасалари томонидан ёзилган ариза-тавсиянома керакли архив ва бошқа ҳужжатлар) тўплангандан сўнг, ушбу масалани қайта кўриб чиқилишини мақсадга мувофиқ деб топганлар. Маҳалла қўмита раисига мазкур ахборотни М. Қўшоқов ва А. Ваҳобовлар руҳини шод этишда жонкуярлик қилаётган маҳалладош шогирдларига етказишни тавсия этган.

Хатда ёзилишича, керакли ҳужжатлар тўпланиб, атамалар комиссиясида қайта кўрилгандан сўнг натижаси албатта таҳририятга маълум қилинади.

ТЎЛҚИНЖОНДАН ДАРАК БЕРИНГ

Бу мақолани ёзишга «Ёш ленинчи» саҳифаларида кейинги пайтларда экстрасенс, фолбинлар, башоратчилар ҳақида мақолалар эълон қилиниши сабаб бўлди. Мақолаларда фолбинлар дараксиз йўқолган кишиларни ром очиб, қаердалигини айтиб беришаётгани хусусида гапирилган. Зора, Акбарали ота оиласига ёрдам берадиган кимса топилса.

Ота-оналаримиз хизматга чақирилган ўғилларини кутишдан олдин иссиқ патир тишлатади. Кимларгадир иссиқ патир қайтиб келиб, қотиб қолган бўлсада қолганини ейиш насиб этади, кимларгадир эса...

Ишқилиб, қаерда бўлмасин, Тўлқинжонга ҳам соғомон қайтиб, патирнинг қолганини тишлаш насиб этсин. Кеча-кундуз ўйланавериб охири мадори қуриб излаб-излаб оёғи толган Акбарали отани айни кунларда «Омон бўлсин, хат ёзмаса ҳам муддати тугагач, бағримга кириб келса бўлди. Ростанам хат ёзиш, қаердалигини айтиш мумкин бўлмаган жойдадир (кўп жойлардан шундай жавоб олган). Илоё тирик бўлса бўлди» дея ўзини овутишдан ўзга иложи қолмади.

Тўлқин Бўриев 1971 йилда Фарғона вилояти, Киров ноҳиясидаги Иттифоқ қишлоғида туғилган. 1989 йилнинг 24 ноябрь куни яшаш жойидан хизматга чақирилган. Қозоғистон ССЖ Қизил Ўрда вилоятида «Н»-қисмда йигитлик бурчини бошлаган. У «хизматни бошладим, фақат ҳозирча хат ёзмай туринглар, электрикликка ўқишга жўнатишяпти, жойлашиб олиб манзил аниқ бўлгач, ўзим яна ёзаман» деган мазмунда хат ёзди. Ўзи айтгандек, иккинчи хатни ёзиб почта қутисига ташлади. Бироқ ана шу иккинчи хат етиб келишига улгурмай бутун қариндош-уруғи, таниш-билишларини ташвишга солган бошқа мактубни хат ташувчи бериб кетди. Бу мактуб 1990 йилнинг 23 январь куни келди. Хат қисм командиридан бўлиб, унда шундай жумлалар ёзилган: «Ўғлингиз қисмдан дом-дараксиз чиқиб кетган. Уни излаяпмиз.» Худди шу қисқа сатрлардан иборат хабарнома келган куни эртасига эса, яъни 24 январда Тўлқинжон жўнатган иккинчи хат келди. Ҳамма ташвиш ана шу кундан бошланди. Она онада бир зумда ўзини йўқотиб қўйди. Ота эса, бутун иродасини тўплаб Қозоғистонга йўл олди.

Акбарали ота сўзидан:

— Тўлқинжон хизмат қилаётган қисм аҳоли яшаётган жойдан 80 чақиримлар чамаси узоқда экан. Атроф чўл. Чўл бўлгандан кейин бирор жойда оқин сув йўқ. Командир ва икки-учта аскар йигит билан қисмга бордим. Ҳаммасида бир хил гап: «Ўғлингиз эрталаб иккита пақирни кўтариб сувга чиқиб кетганича қайтиб келмади». Хўп, дейлик ўғлим сувга кетиб сув оламан, деб чўкиб кетгандир ҳам. Ахир чўкадиган сув у ёқда турсин, яқин атрофда пақирни тўлдириб оладиган сув йўқ-ку? Бир сипоҳи «излаяпмиз, қисмдаги барча аскарлар машиналарда юриб атрофларни айланиб келяпти», деб далда берган бўлди. Мен билан ҳам у ёқ-бу ёқни айланган бўлди.

Ўғлимни биладиган ўзбек йигитлари эса «Ота, улар сизни олдингизда шундай деяпти. Аслида йўқолган куни унда-бунда излаб қўйганича, бошқа уринганлари йўқ» деган гапни айтишди. Яна бир майор билан учрашдим. У менга «Бабай, у нас над землой сколько солдат работают, под землёй тоже есть...» деган гапларни айтганини ўзи ҳам билмай қолди, ахир. Унинг гаплари ҳам мени хавотир қилди. Яна бир ташвишга солган ҳол ҳам шу бўлдики, қисм атрофида қозоқларнинг ўтовлари бўлиб у ерларда минглаб мол-қўйлар, туялар, боқилар экан. Буларни боқишга ўтовдагилар баъзан аскарлардан фойдаланишар экан.

Кеч бўлгач, битта навбатчидан ташқари ҳамма командирлар 80 чақирим наридаги уйларига кетишар экан. Улар кетгач, йигитлар ўз билганича иш тутишади. Ана сизга Армия! Ўғлим ҳақида аниқ маълумот ололмай изимга қайтдим.

Келгач эса, идорама-идора юрдим. Биринчи маротаба қисмга 6 февраль куни борган бўлсам, кейин 5 март куни ноҳия ҳарбий комиссариати ходими А. Одилов билан учрашдим. Аммо на ўлигидан, на тиригидан хабар топдим. Оғир аҳволда 22 март куни ноҳия ҳарбий комиссари Димитерконинг олдига кирдим. Ўлик бўлса, ўлигини олиб келишга ёрдам бер, дейишга мажбур бўлдим. У эса менга «Иди, больше не приходи ко-мне, больше тебя не буду принимать, твой син дизертир. Куда хочешь, иди» дея дағал муомала қилди. «Хўш, ўша дизертир қани?» дедим. У эшитишни ҳам хоҳламади.

ССЖИ халқ депутати Ю. Ёқубовга шикоят ҳам қилдим. Яна чиқмаган жондан умид деб биз яшаётган Бешариқ давлат хўжалиги комсомол ташкилоти котиби М. Эшонқулов, ноҳия комиссариати ходими Ш. Минзатовлар билан Қозоғистонга бордик.

Ўша борганимизда яна бир воқеанинг гувоҳи бўлдик. Тўлқинжонни яхши биладиган Тожикистон ССЖнинг Хумсонгир ноҳиясидан хизматга чақирилган йигит бор экан. Исми эсимда йўқ. Уни суриштирганимизда руҳий касалликка чалинган, касалхонада ётибди, дейишди. Касалхонага бордим. У жойида йўқ. Кутинглар, келади дейишди. Кутдик. Бир пайт афтадаҳол бир кийимда кириб келди. Лекин ундан ҳам яхшироқ гап эшитмадик.

Афсус, яна ҳеч қандай натижасиз уйга қайтиб келдик. Мени бир нарса қийнайди. Ўғлим сувга чиқиб ўлган бўлса, ўлиги қани? «Сирли» жойдами? десам, ҳеч ким «ўғлингиз айтиб бўлмайдиган жойда, соғ-омон» деган гапни нега айтмайди. Наҳотки, бизнинг армиямизда фарзандларимизнинг ўлик-тириклигини айтиб бўлмайдиган ташкилотлар ҳам бўлса?! Ҳарбий хизмат экан деб, фарзанд доғида онаси ўлиб кетса, уни товонини ким тўлайди. Кўнгилга таскин берувчи бир оғиз сўз, наҳотки, ҳеч кимдан чиқмаса? «Ўғлим Ватан мудофаасига кетди, тинчлигимизни қўриқлагани...» деб хурсанд бўлиб, жўнатиб, топганимиз шу бўлдими?

Ўғлимнинг хизматга кетганига бир ярим йилдан ошди. Менинг дардим битта: ўғлимни соғ-саломат кўриш. Соғ бўлса, хизматнинг қолганини ҳам, майли, ўтасин. Бағримизга омон қайтса бўлди. Шу ўринда бир нарса мени ҳам, бошқаларни ҳам кўп ўйлантирмоқда. Ҳарбий қисмларда интизом кучли, битта қурол ёки бошқа нарса йўқолса, бутун бир қисмни оёққа турғазиб ахтаришади. Топилмаса йўқотганни трибуналга топширишади. Инсон йўқолсачи? Ёки инсоннинг битта қуролчалик қадри йўқми?

Хуллас, бор гап шу. Юқорида келтирилган барча аҳвол аниқ фактлар асосида, бўрттиришсиз ёзилди.

Ўз хоҳиши билан ариза ёзиб, «хизмат»га кетган Тўлқинжонни топишда жабрдийда оилага беғараз ёрдамини аямайдиган чин инсон топилса, ушбу манзил бўйича мурожаат қилишлари мумкин:

Фарғона вилояти, Киров ноҳияси, Иттифоқ қишлоғи, Акбарали Бўрневлар хонадони.

Равшан АЛИМАТОВ.

ҚАЙТА ТУҒИЛДИ

Менга ғойибдан бахт келтирган шифокор Нурилла ака Бекчановга рўзномангиз орқали миннатдорчилигимни билдирмоқчиман. Бир йил давомида бормаган жойим, учрашмаган шифокорим қолмади. Ўғлим Анварбекнинг бундан кейинги ҳаётини ғойибдан келган бахт деб биламан.

Икки ярим яшар бола оғир дардга чалиниб, ҳаётдан кўз юммоқда. Яна қаерларга бош уриб, кимларга учрашиб, нима бўлса ҳам оталик бурчимни бажариш учун нималар қилай? Яхши одамлар Боғот ноҳияси марказий шифохонаси жарроҳлик бўлими бошлиғи Нурилла ака Бекчановга мурожаат қилишимни маслаҳат беришди. Шундай қилдим. Малакали шифокорлар Анварбекка қайта ҳаёт бахш этишди.

Бир йил давомида на оилада ва на иш жойида тинчи бўлмаган менингдек кишиларга катта қувонч бахш этаётган Н. Бекчановга, бўлим шифокорлари ва ҳамшираларига бош эгиб, таъзим қилмай бўладими? Кечани-кеча, кундузни-кундуз демай, ҳалол меҳнат қилаётган шифокорларимизнинг уйларида ҳамиша тинчлик ва омонлик бўлсин.

У. ИБРОҲИМОВ.
Хоразм вилояти.

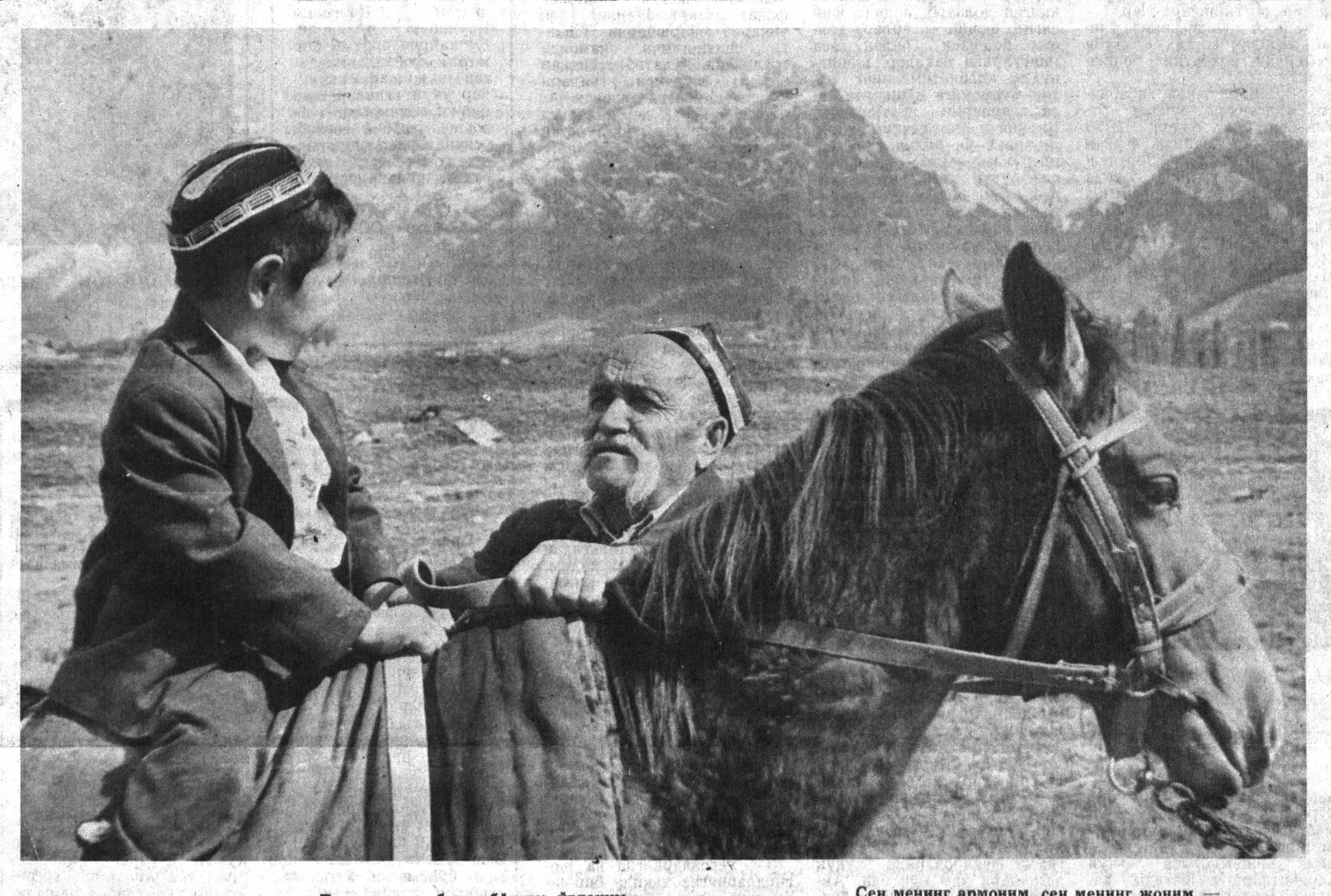

Тулпоринг муборак бўлсин, ўғлоним,
Алпомиш оғайнинг йўлидан кетгин.

Сен менинг армоним, сен менинг жоним —
Бобонг етолмаган манзилга етгин!

Сурат муаллифи: Тоҳир ҲАМРОҚУЛ.

«Ёш ленинчи»га жавоб берадилар

МУБОРАК БЎЛСИН:

«Москвич»...

«Қирқ йилдан ортиқ хўжаликда чўпонлик қилдим. Мақтанмайман, ҳар йили йиллик қўзи олиш режаларини ортиғи билан уддалаб келдим. Отар ортидан юриб қаридим. 1987 йил чўпонлик таёғимни ўғлимга топширдим. Тўғриси, яхши ният билан ноҳия ижроқўмига енгил машина учун ариза ёзгандим. Аммо ҳамон енгил машинадан дарак йўқ. Вилоят рўзномаси «Жиззах ҳақиқати» таҳририятига ҳам ёрдам сўраб хат ёзгандим. Ноҳия раҳбарлари «у машина олувчилар навбатида йўқ» деб жавоб берибди. 40 йил қўй боққаним ҳисобига, наҳотки, битта енгил машина ололмасам, — деб ёзади **Фориш ноҳиясидаги Фориш давлат хўжалигининг 4-бўлимида яшовчи Ботир Шобеков**. — Ёки бизга ўхшаган чўпоннинг дардини тинглайдиган раҳбарлар йўқми?

Ботир Шобеков шикоятини ўрганиб чиқиш учун Фориш ноҳияси ижроқўмига юборгандик. Яқинда **ноҳия ижроқўми раиси Т. Есимов** имзоси билан жавоб хатини олдик.

«Ёш ленинчи» рўзномаси таҳририятига ёрдам сўраб хат ёзган Б. Шобеков аризаси ноҳия ижроқўмида ўрганиб чиқилди. Аризачининг шикояти ижобий ҳал қилинди. Ноҳия ижроқўмининг № 44 Р қарорига биноан Б. Шобековга «Москвич» енгил автомашинаси ажратилди».

...Олтин медаль

«Ҳурматли «Ёш ленинчи»! Бизнинг оиламизни бир муаммо анчадан бери ўйлантириб келяпти. Опам Лола Аллаёрова 1983 йил Абу Али ибн Сино номли 53-ўрта мактабни олтин медаль билан битирганди. Орадан шунча вақт ўтаяптики, медалдан дарак йўқ. Умуман, олтин медаль олишнинг муддати қачонгача? Опамнинг қўлига медаль тегармикан?

Низомиддин АЛЛАЁРОВ, Самарқанд вилояти, Пайариқ ноҳияси.

Ушбу шикоят хатини текшириб кўриш учун Пайариқ ноҳияси халқ таълими бўлимига юборгандик. Яқинда Н. Аллаёровнинг шикоятига ноҳия халқ таълими бўлими мудири Х. Ўтаганов имзоси билан жавоб олдик.

«Шикоят хатини ўрганишда шу нарса маълум бўлдики, ҳақиқатан ҳам Лола Аллаёрова 1983 йил 53-ўрта мактабни олтин медаль билан тамомлаганлиги аниқланди. Мактаб директори Э. Маманазаровнинг масъулиятсизлиги туфайли медаль ўз эгасига берилмаган. Эътиборсизликка йўл қўйилганлиги учун мактаб директори огоҳлантирилди. Л. Аллаёровага олтин медаль топширилди».

МАҚСАД ПУЛ ТОПИШМИ?

Бугунги кунда кўплаб шахсий автомашина эгаларини қийнаётган ҳамда ғашига тегаётган бир муаммони ечишда ёрдам беришларингизни сўраймиз. Пойтахтимизда, кўплаб йирик шаҳарларда машина ойналарини қора қиладиган ширкатлар ишлаб турибди. Ойнаижаҳон эса улар ишини тинимсиз ташвиқот қилмоқда. Кўп қатори мен ҳам яқинда шахсий машинамнинг орқа эшик ойналарини Тошкентдаги «Тон» ширкатида қора қилдирган эдим. Бунинг учун 190 сўм тўлаб, керакли ҳужжатларни тўлдирганман. Ҳозир ДАИ ходимлари ҳар қадамда тўхтатиб, фақат катта ойнани қолдириб, иккита орқа эшик ойнасини кислота билан тозалайсиз, дейишмоқда.

Мумкин эмас экан, нима учун «Тон» ширкати хизматини кеча-кундуз жумҳурият ойнаи жаҳонида тарғиб қилишади?

Б. УМАРОВ,
Жиззах шаҳри, Фурқат кўчаси, 30-уй.

ТАҲРИРИЯТДАН:
Жумҳуриятдаги минглаб автомашина эгаларини ўйлантираётган юқоридаги каби муаммога жавоб топиш мақсадида мактубни Жумҳурият Давлат Автоинспекциясидаги мутасадди ўртоқлар эътиборига ҳавола этдик. Ўйлаймизки, муаммо ўз ечимини топади.

Тақдир сўқмоқлари

Қайдасиз, жигарларим?!

Ҳурматли «Ёш ленинчи» ходимлари! Бу хатни сизларга кўпдан бери ёзишни кўнглимга тугиб юрардим. Аммо ҳар гал ички бир туйғу — ишончсизлик қоғоз ва қаламни қўлдан қўйишга мажбур қиларди. Бу гал ниҳоят ўз аҳдимдан қайтмасликка қарор қилдим.

Тўғриси, ҳар гал бу ҳақда ўйласам юрак-бағрим эзилиб кетади. Менга ёруғ дунё ҳадя қилган, тепамда туну-кун алла айтган онамни, отамни, ҳатто ўзимнинг биринчи ҳақиқий исмимни билмайман. Айтишларича, мен дунёга келгандан сўнг онам бечора бир неча ойдан сўнг дунёдан ўтган экан. Шундан сўнг отам Галия Гильманова исмли татар аёлга уйланган. Отамнинг қариндошлари иккинчи онамга кун бермагач, у мени олиб қишлоқдан қочиб кетган экан. (Бунинг учун бировни оқлаб, бировни қораламоқчи эмасман. Тақдир экан. Мен фақат иккинчи онамдан эшитганларимни ёзяпман).

Онам мени олиб қочиб Сирдарё томонлардаги тахминан «Правда» ва Охунбобоев номли хўжаликларда яшаган. Отамнинг қариндошлари бизнинг бу ерда яшаётганимиздан хабар топиб излаб келишган. Онам буни билиб қолиб мени Қозоғистон ССЖга қарашли Чордарё томондаги «Кўксув» давлат хўжалигига олиб кетган. Мен у ерда 1-синфни қозоқ мактабида битирдим. Тахминан 1961 йил қариндошларимиз биз яшаётган томонларга яна мени қидириб келишган. Бундан хабар топган онам мени яна олиб қочишга мажбур бўлган экан. Сўнг Тошкент вилояти Ғалаба ноҳиясидаги Тошовул қишлоғида яшай бошладик. Мен у ерда мактабни рус тилида тугатдим. Онам Галия Гильманова мендан ажралиб қолишидан қўрқибми ўзининг фамилиясига ўтказиб олган. Ҳатто исмимни ҳам ўзгартириб олган экан. Мени эса ҳақиқий ота-онамнинг кимлигини билиш дарди қийнарди. Кўпинча онамдан ҳақиқатни айтишини ўтиниб сўрардим. Ёши бир жойга бориб қолган онам бор ҳақиқатни айтса гўё мендан ажралиб қоладигандай яшарди. Фақат мактабни тугатаётганимда бир гапни айтганди. **«Сен Жиззах томондансан. Фамилиянг Исматов, отангнинг исми Турсунбой»** деди. Онамнинг айтишича отам сандиқ ясайдиган уста экан. Мен бир умр бор ҳақиқатни билишни истаб яшадим. Аммо онамнинг юраги хасталиги учун унинг кўнглига қарашга мажбур эдим. Онам 1978 йил 59 ёшида вафот этди.

Онам вафотидан сўнг Қозоғистон ССЖга «Кўксув» давлат хўжалигига бордим. Биз яшаган пайтда хўжаликка директорлик қилган киши билан учрашдим. Директор онамни эслади. Ҳақиқатан ҳам ўша ерда яшаган пайтимизда қариндошларимиздан икки киши излаб келганидан сўнг онам у ердан кетиб қолганини айтди. Лекин бизни қидириб келганлар қайси вилоятдан эканликларини эслай олмади.

Ҳозир ёшим 41 да. Оилалиман. Фарзандларим бор. Вольков номидаги давлат хўжалигининг чорвачилик фермасида бригада бошлиғиман.

МЕНИНГ МАНЗИЛГОҲИМ: 702719
Тошкент вилояти
Ғалаба ноҳияси
Вольков номли давлат хўжалиги
2-бўлим.

Равиль ГИЛЬМАНОВ.

Мен ҳамон туғишган жигарларимни излаяпман. Қаердасиз менинг туғишганларим. Бормисиз? Мен сизларни умр бўйи кутиб яшамоқдаман.

Муштарий танқид қилади

Йиғлагим келади

Қишлоқ деганда сўлим боғлар, гўзал табиат манзаралари кўз олдига келади кишининг. Афсуски...

Бир куни Сафар бувам сўраб қолдилар: «Болам, сен газетага ёзибсан. Нималарни ёздинг. Қишлоқнинг аҳволини қара, шуларни ёзмайсанми! Зора одамларга ёрдами тегса».

Беихтиёр қишлоғимиз ўртасида жойлашган антиқа ҳаммомни, қадрдон мактабимни ўйладим. Мактабда ўқиб юрган чоғимдан бери биламан, бу ҳаммомни. Қачон қарамайлик, эшик-тешиклари берк бўларди. Болалар бир-бирларини «ажина» бор деб қўрқитиб юришарди. Эндиликда молхона, сомонхонага айланган мазкур ҳаммом қачон роботликларнинг ҳожатини чиқараркин! Унинг қачон қурилгани менга номаълум, унга совурилган пуллар ҳам. Даладан ҳориб-чарчаб, чанг ютиб қайтаётган деҳқон ювиниш учун эски кийимларида ноҳия марказига борсинми! Борди ҳам дейлик, бир кунлик вақт. Яна бориб-келиш харажатлари. Рўзғор «арава»сини тортиш оғир бўлган бир пайтда бу ҳақда гапирмаса ҳам бўлади.

Қишлоқларга табиий газ, сув келтирилмаган. Қишлоқдан эшакка сув ортиб келаётган болакайнинг идиши тўла бўлмаса, қишки ёқилғи учун хуржунлаб тезак ташиётган қизчалар вақтида дарс қилмаса, уларнинг айбими!

Байрам арафасида қишлоғимга бориб, ёлчиб иссиқ овқат ёмадим.

— Ун, ёғ, гуруч, туз, совун, қанд ҳам йўқ, — дейди онам кўзларига ёш олиб — Шаҳарда қандай яшаяпсизлар болам, билмадим. Ҳали акангни уйлантириш керак. Акамлар эса ўзи боп иш тополмай юрганидан ҳижолат.

Хизматдан қайтаётган йигитларнинг қишлоқда қолгиси йўқлигини энди тушунаяпман. Шуларни ўйлаб ичимдан йиғлагим келади. Нима қилай, бизга ўхшаганларнинг қўли калта. Ноҳия ва вилоят раҳбарларининг дийдалари қотиб кетган. Қачон қишлоқдагилар ҳам инсонларга ўхшаб яшайди. Ёки улар шундай оғир аҳволда яшашга маҳкум этилганми!

Ў. ҲАЙДАВАЛОВ,
Чироқчи ноҳиясидаги «Равот» қишлоғи, «Коммунизм» жамоа хўжалиги.

...ёрдам сўрайди

«Оёғимни кестирайми?»

Улуғ Ватан урушида Ғалаба қозонилганига қарийб ярим аср бўляпти. Аммо уруш асоратлари ҳамон ўксик қалбларга оғриқ беради. Кўп тенгқурларим қатори менинг ҳам ёшлик даврларим уруш суронларига тўғри келди. Қозонилган буюк Ғалабада озгина бўлсада улушим борлигидан кўксим тоғдек.

1983 йилдан бери соғлигим ёмонлашиб, I гуруҳ уруш ногирони бўлиб қолдим.

Чорасизликдан мажбур бўлиб, ноҳия ижтимоий таъминоти бўлимига енгил машина сўраб мурожаат қилдим, тиббиёт кўригидан ўтишимни айтишди. Шу мақсадда Сурхондарё вилояти Ангор ноҳияси ВТЭК бошлиғи Бозорбоевга мурожаат қилдим. У беш маротаба кўрик қилмай қайтарди.

Жангларда қон кечиб курашдим, деб миннат қилиш яхши эмас. Начора, ҳаёт экан. Улуғ Ватан уруши биздан қанчалик узоқлашса, уруш иштирокчилари бўлган биз кексаларнинг сафимиз ҳам кун сайин сийраклашиб бормоқда. Қолаверса, киши кексайгач, кўнгли нозик бўлиб қолар экан. Шундан бўлса керак, тиббиёт кўриги бошлиғининг «Оёғингизни кесиш керак, шунда «Москвич» оласиз», — деган гапларини кўтаролмадим. Беихтиёр қўлимга қалам олдим.

Фаттоҳ АЛИЕВ,
Ангор ноҳияси, «Қорасув» участкаси.

ЎСМА

Қай кун баҳорда ердан бўй кўтарди бош ўсма,
Боғбон ошиққа бўлди дардкаш, сирдош ўсма.

— Кунлар тундай зимистон зулматда ўтгай оним,
Қачон қошин қоқар у, қалдирғоч қош, ўсма,

Деэ йигит тўкармиш уват бошида ҳасрат,
Силкир бошини ғамга этолмай дош ўсма.

Ер қошига етай деб чўзар бўйини тун-кун,
Ошиқ дардин машуққа қилмоқчи фош ўсма.

Тушди назарга бир кун юлинди ўсма барги,
Офтобга ёйди дилбар сўлитди лош ўсма.

Нозик кафтлар ичида тор бўлди унга дунё,
Гўзал жабрини тортгач, кўп тўкди ёш ўсма.

Дилдора ўсма қўйгач учди боғбонга қоши,
Зиё тўлдирди икки дилга қуёш ўсма.

Янги шеърлар

Зиёвиддин НАЖМИДДИНОВ Андижон шаҳрида туғилган. ТошДДнинг филология куллиётини тугатган. Айни пайтда ўрта мактабда муаллим. Шеърлари жумҳурият матбуотида илк бор эълон қилинмоқда.

КЕЧ

Сенингиз битса гар ҳар иш амал номли қамардан кеч.
Туфур обрў-ю ҳурматга келар фойда, самардан кеч.

Ҳаёт сармояси бир гал насиб этгай ҳар инсонга,
Уни ақлингга сарф айла кўрингган ҳар зарардан кеч.

Сенинг ҳолингга қайғурмас эса сирдош қадрдонинг,
Тили бирлан дили бошқа ўшал дўсти хатардан кеч.

Енингга тўпла чин дўстни, қувончли лаҳзани изла,
Юракни эҳтиёт сақла, ғам-у, андуҳ, қадардан кеч.

Фасодгўй таъналар отса сенинг шаънингга ҳар лаҳза,
Унга тенг кўрма ҳеч ўзни ўшал иғво, заҳардан кеч.

Агар бир нотавон эркинг олай деб тутса сийм-у, зар,
Алишма эркни ҳеч пулга, ўшал олтин, гавҳардан кеч.

Ки гар айтмоққа йўқ бўлса дилингда сўз одамларга,
Зиё ушбу жаҳондан ҳам, ҳаётдан ҳам, башардан кеч.

«ДАДАЖОН, БИЗГА ҲАМ ҚЎШИҚ АЙТИШНИ ЎРГАТИНГ».

Сурат муаллифи: Жўра БОБОРАҲМАТ.

Бизнинг мусоҳаба

«СУРАТИМГА БОҚҚИН-У, ҚУВОН»

Кўп соҳил адабиёт мухлисларининг меҳрини қозонган, шеърий ва насрий асарлари билан адабиётимиз равнақига сезиларли ҳисса қўшган адиб, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Шуҳрат (Ғулом Алимов) домла билан учрашишни кўпдан бери дилимга тугиб юрар эдим. Домланинг ўз китоблари, шунингдек, жумҳурият рўзномалари ҳамда ойномаларида эълон қилинган асарларига илова этилган суратларига қараб, домла шу ёшда ҳам қувноқ, бардам-бақувватлар деб ҳавас қилардим. Зеро, домланинг сочларини кумушдек қоплаган оқ юзларидаги табассум, кўзлардаги [illegible] учқунлари билан уйғунлашиб, йиллар бу матонатли инсон сиймосига ўз таъсирини ўтказа олмаса керак, деган тасаввур уйғотарди кўнглимда. Бироқ...

Яқинда бир рўзномада ёзувчи Александр Фадеевнинг бундан ўттиз тўрт йил олдин кейин топилган хати ва унга берилган изоҳни ўқиб қолдиму, Шуҳрат домла билан учрашишни ортиқ кечиктира олмаслигимни англадим. Домланинг уйларини сўроқлай-сўроқлай топиб бордим ҳам. Аммо домлани уйларидан топа олмадим. У киши бир ҳафтадан буён шифохонада муолажа олаётган эканлар.

Палатага кирганимда бемор ёнида ўтирган олтмиш ёшлар атрофидаги истараси иссиқ онахон мени хушмуомалалик билан қарши олдилар. Ўтиришга жой кўрсатдилар. Боя суратларда кўриб юрганим — салобатли сиймо билан юзма-юз бўламан, мириқиб суҳбат қураман, деган ўйлар қанотида учиб келгандим бу ерга. Бироқ хонага киргач, тасаввуримдаги салобатли сиймога сира мос келмайдиган, бетобликми ёки бошқа бирор сабабларга кўра чўккан қомат, ёш ҳалқаланаётган бир жуфт дийда, қисқаси кексаликнинг асл суратига дуч келдим.

— Домла, сиз билан суҳбатлашгани келибди, бу укамлар, — ая мени домланинг қошида қолдирганларича ташқарига йўналдилар. — Сиз бемалол домланинг суҳбатини олаверинг, мен чойга қараворай.

Рости, гапни нимадан бошлашни билмай туриб қолдим. Суратларда у кишининг бошини тождек безаган кумуш сочлар энди бир қадар сийраклашган. Ҳатто овозлари ҳам деярли эшитилмайди. Айтаётган жумлаларининг ярмигина товуш бўлиб ташқарига чиқар, ярми бўғизларида қолиб кетарди. Домланинг шу кўринишларини, шу ҳолатларини ўттизинчи йиллардан то саксонинчи йилларгача бизда умргузаронлик қилган адабий муҳит тимсоли дейиш мумкин эди.

Суҳбатимиз, очиғини айтиш керак, жуда оғир кечди. Йўқ, бунинг боиси гаплашадиган гап, мавзу тақчиллигидан эмасди. Домла фикрларини машаққат билан изҳор қилардилар. Мен эса кўпроқ гап олишга қизиқардим. Менинг болаларча қизиқишим у кишига кўп машаққатлар келтирар, унут бўлган оғир кунларини эслатар, аммо бунга ўзлари ҳам рози эдилар. Бу оғир хотиралар юкидан халос бўлиш имконларидан бири эди. Зеро, домланинг қўллари ҳам адиб иродасига бўйсинмай қўйган, оқ қоғоз юзига ёзган жумлаларида ҳарфлар бир-бирига қўшилиб кетар, гўё ўз эгалари айтмоқчи бўлган сир-асрорини яшириб қолмоқча тиришардилар.

Мен А. Фадеевнинг ўлими олдидан ёзган мактуби ҳақидаги суҳбатни бошладим.

— Домла, балки хабарингиз бўлгандир, бундан ўттиз беш йил олдин, 1956 йилнинг 13 майида ёзувчи Александр Фадеев Переделкинодаги ёзувчилар боғида жойлашган дала-чорбоғида ўзини тўппонча билан отиб ўлдирган экан. Марҳумнинг ўша куни КПСС Марказий Қўмитаси номига қолдирган мактубида ёзувчи ўз ўлимининг боисини [illegible] тақдир [illegible] бир варақа сиғдира олмагани табиий. Сиз ўша даврларнинг гувоҳи, иштирокчиси сифатида, хусусан ўз ҳаётингизнинг бу даврлардаги воқеаларга нечоғлик алоқадорлиги ҳақида изоҳ берсангиз.

— Ўша мактубнинг бошланишидаги сўзларни ўқиб кўрайлик: Адабиётнинг кўплаб энг яхши ходимлари ҳокимият тепасида ўтирганларнинг жиноятκорона ножўя ҳаракатлари оқибатида ҳалок бўлдилар ёки ҳатто подшонинг қонхўр малайлари тушига ҳам кириши мумкин бўлмаган даражада қийноққа солиндилар, энг яхши ижодкорлар ёшлигидаёқ хазон бўлдилар, қолганлар — оз-оздан ҳисса қўшиб, ҳақиқий маънавий хазинани яратишга қодир бўлганларининг барчаси 40-50 ёшга етмасданоқ ҳаётдан кўз юмдилар.

Дарҳақиқат, ўттизинчи йилларда Иттифоқнинг барча жумҳуриятларида юз берганидек, Ўзбекистонда ҳам иқтидорли, эркпарвар ёзувчиларни йўқотиш ҳаракати кучайди. Чўлпон, Фитрат, Усмон Носир, Абдулла Қодирий каби адабиётимизнинг ўнлаб устунлари қулатилди. Улуғ Ватан уруши жаллодлик машинасини бир мунча муддат ишламай туришига сабаб бўлди. Бироқ шунда ҳам халқимизнинг иқтидорли фарзандлари жанг майдонларида, фронт йўлларида ва фронт ортида қурбон бўлавердилар. Ҳамид Олимжон, Султон Жўра, Зафар Диёр... Бундай номларни ўнлаб санаш мумкин.

Бу урушда мен ҳам қатнашганман. Ҳарбий зобит сифатида Кавказ тоғларидаги жангларда қатнашдим, оғир яралангач, Тошкентга қайтдим. Шу пайтларда ўзбек адабиётимиз бомбардимонда қолган боққа ўхшарди. Қўпориб ташланган улкан гужумлар ўрни ярадай кўзга ташланар, ёш ниҳолларга эса ҳали суяги қотмаганлигидан шамол қайёққа эсса, шу томонга эгилиб ётарди. Мен ҳам ана шу суяги қотмаган ёш ниҳоллар қаторида эдим. Бироқ биздан илгари Абдулла Қаҳҳор, Ғафур Ғулом, Миртемир, Шайхзода, Ойбек каби забардаст устозларимиз бор бўлиб, улар бир қўллари билан ўша кунларда ҳукмрон мафкурага эга бир ҳовуч амалдорлар, ҳукмрон ғоя талаб қилган [illegible] асарлар ёзишар, бошқаси билан эса мангуликка даҳлдор, пишиқ пухта, адабиётимизнинг олтин хирмонига қўшилган сара асарларни яратишарди. Қирқинчи йилларнинг охирига келиб ўн йилча тинч ётган «қама-қама» васвасаси яна бутун мамлакатни қамраб олди. «Одамхўр» машина яна ишга тушиб кетди. Ўша пайтлар ССЖИ Ёзувчилар уюшмасининг раиси А. Фадеев эди. Уруш майдонидан чиқиб келиб ижод учун қўлига қалам олган [illegible] ёзувчилар, мингтаб бошловчи ижодкорлар турли баҳона-сабаблар билан айбланиб, бирин-кетин Сталин авахталарига тиқилди. Шулардан бири мен эдим. 1950 йили мени ўзимдек ёш ижодкорлардан ҳисобланган Шукрулло, ака-ука Алимуҳамедовлар, Ҳамид Сулаймон, Мели Жўра, Маҳмуд Муродовлар қатори «халқ душмани» деган «ёрлиқ» билан «тақдирлашди» ва 25 йил муддатга озодликдан маҳрум қилишди. Мамлакатимиз фуқароларида ҳуқуқ деганлари ҳам йўқ эди. Айғоқчилик, чақимчилик, бўҳтон қилиш ватанпарварлик деб баҳоланарди.

Ёзувчиларга қўйилаётган бундай турли-туман «айбномалар» остига жумҳурият ёзувчилар уюшмаси раиси (ўша вақтда бу лавозимда Комил Яшин ва Уйғун ишлаган) ва ССЖИ Ёзувчилар уюшмаси раиси А. Фадеев имзо чекардилар. Бу айбномаларда тилга олинган ҳамма гаплар бўҳтондан иборатлигини улар жуда яхши билардилар. Бироқ, буни ошкор айтишдан қўрқишар, айтишса ўзлари ҳам шундай «айбнома» олиб, асфаласофинга равона бўлишлари тайин эди. Уларнинг кўнглини бир четида қамоққа олинаётган бу ижодкорлар «борса-келмас» йўлга жўнатилаётганлиги тўғрисида фикр бор эди ва бу уларга бирмунча хотиржамлик бахш этарди. Ахир, ўзи йўқнинг кўзи йўқ-да! Зотан, ўттизинчи йилларда авахтага тиқилганлар орасидан соғ қутулиб чиққанлари жуда саноқли эди.

Аммо, воқеалар бошқача тус олди. 1953 йили Сталин вафот этди. 1954 йили коммунистик фирқа Марказий Қўмитасининг шахсга сиғиниш ва унинг асоратларини қоралаган қарори чиқди. Сибирь ва Қозоғистон қамоқхоналаридаги маҳбуслар юрагида озодликка етишиш умидлари пайдо бўлди. Ҳа, озодликдан умид узган маҳбуслар ва уларни бу ёқларга бўҳтондан иборат айбномалар билан кузатиб қўйган кимсаларнинг кутганларига қарши оммавий авф эълон қилинди. Бизларни озодликка чиқаришдан аввал, қўйилган «айб»лар қайта текширилар, сўнгра сизни янглиш айблашган, мана аниқладик, шукур қилинг ва бориб бемалол ижодингизни давом эттиринг, фақат эҳтиёт бўлинг, деб чиқариб юборишарди. Ўшанда эшитишимча, қамоқда соғлигини йўқотган рус ёзувчиси тунлари қўшни чорбоғда яшовчи А. Фадеевнинг деразаларига тош отганча, «Саша, ҳали ҳаммасига жавоб берасан!» деб бақириб чиқарган. Менимча, раҳматли Фадеевнинг виждони ҳам «Ҳали барига жавоб берасан!» деб тун-кун тинмай қичқириб турган бўлса керак. Диёнати ғолиб келиб, ўзига-ўзи қўл кўтарди. Аммо, биздаги раҳбарлар эса ҳеч нарса кўрмагандай ишлаб, яшаб юраверишди.

— Домла, сиз қамоқдан қайтганингизда уйда аҳвол қандай эди?

— Мен қамоққа олинганда аянгиз билан турмуш қурганимизга энди уч йилча бўлиб қолганди. Фарзандларимиз бор эди. Мен қамоқда беш йил қолиб кетдим. Қайтганимда уйимиз анча хароблашган, ойимларнинг аҳволи оғирлашган экан. Дадамлар оламдан ўтибдилар. Меҳр-оқибат кучлилигидан ишсиз, маблағсиз қолмадим. Қамалгунимча бир қисса, шеърлар китоби эълон қилдиргандим. Қамоқда ҳам анча-мунча шеърлар ёзиб турдим. Қамоқхонадаги жўраларим менга ўз уйларига юборишлари учун шеърий мактублар ёзиб беришимни сўрашарди. Керакли маълумотларни айтишарди. Мен шундай шеърий мактубларнинг 19 тасини ёзганман. Қамоқдан чиққач, «Жаннат қидириб», «Олтин зангламас», «Шинелли йиллар» каби роман ва қиссалар ижод қилдим.

— Устозларингиз ва шогирдларингиз ҳақида бир-икки оғиз сўзлаб берсангиз...

— Менга ҳамма устоз. У оламдан ўтиб кетган улуғ адибми, замондош шоирми ёки эндигина қўлига қалам олган бошловчи қаламкашми, барибир, агар унинг қаламидан тўкилган шеър ёки наср намунаси фикримда ярқ этиб из қолдирган бўлса бўлди — у менинг маънавий устозларим қаторидан ўрин олгани шу... Шогирдчилик ҳам шу йўсинда, агар ўзимнинг яхши асарим билан кимнингдир кўнглида адабиётга иштиёқ уйғотган бўлсам шу қалб менинг маънавий шогирдимдир...

Домла билан яна кўп нарсалар хусусида гаплашдик. Суҳбат якунида Шуҳрат домла шоир Абдулла Ориповнинг «Йиллар армони» китобидан бир саҳифани очиб ундаги шеърнинг тагига чизилган сатрларига имо қилганларича «ўқи!» дедилар. Овоз чиқарганча уни ўқидим:

— Афросиёб каби
вайронадир дилим,
Чунг ларза юз берди
унда ногаҳон.
Оҳ, фақат кўмилиб
кетмасин йўлим,
Фақат ўтиб турсин
кўчамдан замон...

Мен домлага қараб, у кишининг жовдираб турган кўзларидан оққан икки томчи ёшни кўрдим...

ОЛЛОЁР.

ХАЙРИЯ ЁРДАМИ

Ўзбекистон Қизил Ярим ой жамияти номига Олмония Федератив Жумҳуриятидан хайрия ёрдами келди. Уни Қизил Ярим ой жамияти ходимларига Бонндаги бош котибиятнинг топшириғига биноан вакил бўлиб келган Вилгельм Бруннберг топширди. Бу хайрия ёрдами бир марта фойдаланиладиган шприцлар, шприцлар учун игналар, қон қуйиш, хирургия ва бошқа тиббий асбоб-ускуналардан, шунингдек, озиқ-овқат маҳсулотларидан иборат.

Улар тарқатиш учун Ўзбекистон ССЖ Соғлиқни сақлаш вазирлигига топширилди.

(ЎзТАГ мухбири).

КЛУБ ИЖАРАДА

Фурқат Наманган шаҳридаги маданий оқартув техникумини тугатгач, она қишлоғи Поп ноҳиясидаги Хўжаободда «Дўстлик» жамоа хўжалиги клубида иш бошлади. Дастлабки кунларданоқ шуни сездики, клубда ҳамма нарса ўлда-жўлда, ўз ҳолига ташлаб қўйилган.

Янги йилнинг биринчи кунлари минг бир истиҳола билан хўжалик ишлари бўйича раис ўринбосари Турдимурод ака Холбеков ҳузурига кирди:

— Клубни менга ижарага берсанглар...

— Ие, зўр таклиф-ку! Мен қўллаб-қувватлайман, — деди Турдимурод ака қаршисида турган йигитга қараб. Кейин «фикри ёмонмас-а, эплаб кетармикин?» деган ўй билан сўзини давом эттирди:

— Неча йилга олмоқчисиз?

— Беш йилга, фақат сизларнинг ёрдамингиз жуда зарур.

— Мен ҳисобчи, иқтисодиётчиларга тушунтираман. Ҳужжатларни тўғрилайверинг.

Шундай қилиб, Фурқат Давронов клубни ижарага олди. Бино 1968 йил қурилган. Ер қимирлашдан зарар кўрган. Беш-олти йилдан бери эшиги қулфлиги учун яқинига одам йўламаган. Ўтган йили қайта таъмирланган. Тўғри, яхшироқ фильм келиб қолса ёшлар тўпланиб туришади. Жамоа хўжалиги йиғилишлари ҳам шу ерда ўтказилади. Бироқ бу билан клуб ишларини қониқарли дейиш қийинда.

Хўжалик билан бир йилда минг сўм пул топширишга шартнома тузилди. Ишни тўгараклар очишдан бошлашди. Насимхон Раҳмонов, Шерзод Ботиров раҳбарлигидаги рубоб, доира, аккордеон каби мусиқа асбобларини ўрганувчи тўгаракларга тез кунда 30 дан ортиқ йигит-қиз жалб қилинди.

— Режаларимиз кўп, — деди Фурқат биз билан суҳбатда. — «Қизиқчи-91» кўрик танлови ўтказиш ниятидамиз. Тўгараклар аъзоларининг ҳар бири йилига 40 сўмдан пул тўлаб ўқишяпти. Уларнинг ҳунарини қишлоқ аҳли, ота-оналари ҳам кўришсин. Кириш баҳосини 50-60 тийин қилиб белгилаймиз. Ҳадемай, далаларда иш бошлангач, ҳаваскорларимиз шийпонларда концерт қўйишади. Биз бригадалар билан ҳам шартнома тузмоқчимиз. Тушган маблағ яна шу клуб ишини жонлантиришга сарфланади.

Бошланиши яхши. Бироқ... Энг аввало Фурқат шартнома тузаётганда хўжаликка керакли миқдордаги маблағни талаб қилишга ҳақли эди. Ахир нима учун ҳеч қандай ёрдам пули берилмай ижарачидан йил охирида 1000 сўм талаб қилинади? Жойдан фойдалангани учунми? Тўғри, бу ҳам керак. Бироқ ҳеч вақосиз иш юритиш осонми? Иккинчидан, клубда кино асбоб-ускуналари бор, лекин Поп ноҳия кинолаштириш идорасига қарашли. Агар қишлоққа кино келтирилса, сўзсиз клубда қўйилади. Тушган пул эса тўлиғича ноҳия кинолаштириш бўлимига топширилади. Жой учун лоақал беш-ўн сўм ҳам қолдирилмайди. Нега? Бу адолатданми? Хўжалик раҳбарлари кино қўювчи асбоб-анжомлар сотиб олишга ёрдам берсалар Фурқат Наманган вилоятиданми, Тошкент шаҳриданми энг яхши кинофильмлар келтирган бўларди. Машҳур халқ артистларини клубда концерт ўтказиб беришга таклиф этарди. Санъат шайдолари сони ўн-юз баравар ортарди.

— Раис меҳнат таътилида, ишга чиқсин, бирга ҳал этамиз, — деди ушбу фикрларимизни эшитган Турдимурод ака Холбеков.

Бу гапга биз ишондик. Энди унинг ижросини кутамиз.

Рустамали МАМАДАЛИЕВ.

Ойнаи жаҳонда

19 ИЮНЬ — ЧОРШАНБА

● ЎзТВ I

8.00 «Ахборот». 8.25 «Соғлом бўлай десангиз». 8.35 «Сеҳрли тун». Бадиий фильм («Грузия-фильм»). 10.00 «Ёшлик» студияси саволларингизга жавоб беради.

* * *

17.50 Янгиликлар. 18.00 Футбол бўйича ССЖИ чемпионати. «Пахтакор» — «Металлург» (Запорожье). «Пахтакор» Марказий стадионидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида — «Ахборот» (рус тилида). 19.50 «Замондош билан учрашув». Мусаввир Бахтиёр Маҳкамов. 20.30 Москва. «Вақт». 21.10 Ҳиндистон ва Ўзбекистон санъати дўстлиги кечаси. 22.00 «Ахборот». 22.25 «Тошкент ишбилармонлар учрашувида». 22.45 «Санъат усталари». Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган артист Гавҳар Матёқубова. 23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.00 «Халқа қоидаси». Телефильм. 18.20 «Аралаш-қуралаш». Кинокўрсатув. 19.00 «Пульс». Хабарлар. 19.10 Кичик концерт. 19.25 «Чорраҳадаги олишув». Бадиий фильм. 1-серия (Одесса киностудияси).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Вақт». 21.10 «Туркманистон». 21.30 «Ҳуқуқ тартибот посбонлигида». 21.55 Бахши Нурберди Қурбонов куйлайди. 22.20 «Айна». Тележурнал.

● МТ I

6.00 «Тонг». 8.35 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 8-серия. 9.45 «Болалар мусиқий клуби». 10.30 «Мени урушга кузатишди...» Ёзувчилар уруш ҳақида. 11.30 ТСН. 11.45 Ишчан чопар. 12.00 «Зеро шаҳри». Бадиий фильм. 13.40 Бойқўнғир космодроми ҳақида ҳужжатли фильм премьераси. 14.00 Мультфильмлар. 14.30 ТСН. 14.45 «Қўшовоз учун куй». Телевизион бадиий фильм. 1-серия («Экран»). 15.55 «Қизиқувчилар олами». 16.10 Болалар учун фильм. «Уч қувноқ смена». 3-серия. 17.15 «Мусиқий хазина». 18.00 ТСН. 18.15 Ишчан чопар. 18.30 «Номинг учсин уруш». Олти серияли совет — герман ҳужжатли фильм премьераси. 3-фильм. 19.00 «Сен эслатгин, Россия...». ССЖИ халқ артисти Н. Сазонова хотиралайди. 19.25 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 8-серия. 20.30 «Вақт». 21.10 Долзарб интервью. 21.20 «Инсон ва қонун». 22.35 1991 йил қўшиқлари. 23.30 ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сон. 23.45 «Ўтмиш йиллар оҳанглари». Киноконцерт. 00.35 Катталар учун мультфильмлар. 01.15 Н. Маяковский. «Аластор». Симфоник поэма. 01.35 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 8-серия.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари. 8.20 Т. Николаева чалади (фортепьяно). 9.05 «Қайрилиб боқ, Россия». Рус чорбоғининг тарихи. 1-кўрсатув. 10.05 «Петушишка». Мультфильм. 10.15 О. Иоселиани. «Юлдузлар туркуми». К. Маржанишвили номли грузин Давлат академик театрининг фильм-спектакли.

* * *

13.35 «Бизнинг Чукоккала». ССЖИ халқ артисти С. В. Образцов раҳбарлигидаги Давлат Марказий қўғирчоқ театрининг фильм-спектакли. 14.30 Чечен-Ингушетияда кооперативчилик ҳаракати ҳақида телефильм премьераси. 15.00 «Телевизион мусиқий абонемент». 16.00 «Ўрмон эртаклари». Мультфильм. 1 ва 2-серялар.

* * *

18.45 «Воқеа содир бўлган жой — Лёша ўтлоғи». Телефильм. 19.30 «Кузьма Петров-Водкин». Телефильм. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 П. И. Чайковскийнинг «Уйқудаги гўзал» балетидан концерт-сюита. 20.30 «Вақт» (сурдо таржимаси билан). 21.10 Футбол. ССЖИ чемпионати. «Динамо» (Киев) — МАСК. Киевдан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида (21.45) — «Олатов бўёқлари». Телефильм. 22.55 **ССЖИ Олий Кенгашининг сессиясида.** 23.40 «Улар ва болалари». Телевизион бадиий фильм (Рига киностудияси).

Ойнаи жаҳонда

Ҳечдан кўра кеч яхши

Машҳур ўзбек полвонларининг спортдаги муваффақиятларида шу миллий кураш мактаб вазифасини ўтаган десак асло янглишмаймиз. Афсус, турғунлик йилларида миллий урф-одатларимиз, анъаналаримиз каби халқ миллий ўйинларига ҳам эътиборсизлик, лоқайдлик билан қараб келинди. Бу албатта ўзининг салбий таъсирини кўрсатмасдан қолмади. Курашимиз унутилиш даражасига етди.

Кўп йиллик танаффусдан кейин миллий курашнинг (Бухороча ва Фарғонача) яна жумҳурият спорт ўйинлари дастурига киритилиши савоб иш бўлди. Нукус шаҳрида III-жумҳурият ёшлар спорт ўйинлари асосида «Меҳнат резервлари» кўнгилли спорт жамиятининг (1975-77 йилда туғилганлар) спартикиадаси бўлиб ўтди. Унда Бухоро, Хоразм, Қашқадарё, Жиззах, Сурхондарё ва Қорақалпоғистондан келган ёш полвонлар қатнашди. Самарқанд вилояти жамоаси шу йил февраль ойида Ўзбекистон шахсий-команда чемпионатида ғолиб чиққан эди. Спартакиада арафасида вилоят мураббийлари бир эмас, иккита команда билан қатнашиб ҳаммани доғда қолдирамиз деб мақтанишганди. Аммо сўзларини устидан чиқа олишмади. Аксинча мусобақаларда номига бўлса ҳам Самарқанддан курашчи қатнашмади. Буни улар қандай изоҳлайдилар.

Мана беш йилдирки, Хоразм вилояти курашчилари мусобақаларда фаол қатнашиб ҳар доим совринли ўринларни эгаллаб келишмоқда. Улар III-жумҳурият ёшлар спартакиадасида ҳам бош соврин соҳиби бўлиб, «Меҳнат резервлари» кўнгилли спорт жамиятининг кубоги ва биринчи даражали дипломи билан тақдирландилар. Иккинчи ва учинчи ўринларни қорақалпоғистонлик ҳамда қашқадарёлик полвонлар ўзаро бўлишдилар.

Халқимизда «Ҳечдан кўра кеч яхши» деган гап бор. Хайрият кеч бўлсада йўқ бўлаёзган миллий курашимизнинг ривожланишига йўл очилди.

Б. БЕКЧОНОВ,
Хоразм вилояти.

Бош муҳаррир Жаббор РАЗЗОҚОВ.

Таҳрир ҳайъати: М. АБДУСАМАТОВА, А. АҲМЕДОВ (бош муҳаррир ўринбосари), З. ОРТИҚХЎЖАЕВ, К. РАҲИМОВ, З. РИХСИЕВ (масъул котиб), С. РУСТАМОВ, Қ. ЭШМАТОВ, Т. ҲАЙИТОВ.

Таъсис этувчи: Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси
(УЧРЕДИТЕЛЬ ЦК ЛКСМ УЗБЕКИСТАНА)

Рўзнома 1925 йил 8 февралдан чиқа бошлаган.

БЎЛИМЛАР: ёшлар сиёсати — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-55-96; иқтисодиёт ва экология — 32-58-47; фан ва халқ таълими — 32-58-48; тарих ва маданий мерос — 32-58-47; спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; ахлоқ ва ахборот — 32-57-52; қабулхона — 32-56-58.

Манзилгоҳимиз: 700083. Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
Индекс: 64607.
380,000 нусхада чоп этилади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Рўзномамиз ҳафтанинг сешанба, чоршанба, жума, шанба кунлари чиқади.

Яна рўзномада кўришгунча!

Ўзбекистон КП МҚ нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Чоп этиш вақти соат 20.00 габелгиланган. Чоп этиш учун соат 20.30 да имзо чекилди. Буюртма. 5568.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12